

د خلكو مدحه او ستاينه مو نفسونه درته چاغوي او اخلاص مو له منځه وړي ، نفس چي
هر څومره چاغوي ، ستاسو او د الله تعالي تر منځ فاصله ډير پري.

د كتاب له پاڼو

راتولونه او ترتيب : اجمل هېوادل

Ketabton.com

[DATE]

۱۴۰۴/۱۱/۳

عنوان: د کتاب له پانو

راټولونه او ترتیب: اجمل هېوادل

منبع: ټیلیگرام چینل

نشر: اول ډیجیټل

واټساف: ۰۷۷۶۵۹۳۵۲

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Contents

9: واوره:	❖
9: محمد يوسف:	❖
9: ابن حجر:	❖
9: اخيره زمانه به څنگه پېژنو؟	❖
10: ريښتوني ملگري نشته:	❖
10: د حالاتو کنترول:	❖
10: ماښامنی حديث!	❖
10: زمور اسلاف:	❖
12: يوه عجيبه واقعه:	❖
13: مغلره:	❖
13: مغلره:	❖
13: ملغري:	❖
14: د کتاب په څير مه جوړيره:	❖
15: د حجاج څيرکتيا:	❖
16: مسکين :	❖
16: د رسول الله ﷺ د څلورو يارانو، څلور خبري:	❖
16: *بهلول دانا رحمه الله يوه عجيبه قيصه!*	❖
17: لقمان حکيم وايي:	❖
17: افغانان څنگه اصلاح کړو؟	❖
17: خيانت:	❖
18: د ژوند شپږ اصول:	❖
18: انسان درى ډوله مري:	❖
19: رسول الله ﷺ وفرمايل،	❖
20: مغلره:	❖
20: انگيزه:	❖
21: شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله:	❖
21: د گناهونو ريښه دري شيان دي:	❖
22: يحيى بن معاذ فرمايي:	❖
22: دوينو باران:	❖
24: انگيزه:	❖
24: د ژوند سرچپه کارونه:	❖
25: بنکنځل مکوى:	❖

- 25 امام ندوي رحمه الله فرمايي: ❖
- 26 انگيزه: ❖
- 26 انگيزه: ❖
- 26 د حجاب گټه: ❖
- 26 امام حسن بصري رحمه الله عليه وايي: ❖
- 26 پند: ❖
- 26 د حافظي د قوت له پاره نسخه! ❖
- 27 عبرت: ❖
- 27 ژوند: ❖
- 27 لور: ❖
- 27 رسول الله ﷺ فرمائي: ❖
- 28 خبره: ❖
- 28 اي انسانه: ❖
- 28 خبره: ❖
- 28 تجربه: ❖
- 28 خبره: ❖
- 28 بي هدفه ژوند: ❖
- 29 پنځه عادتونه همدا اوس پريردي: ❖
- 29 په ژوند کي مي لويه تيروتنه دا وه: ❖
- 29 انگيزه: ❖
- 29 د مارادونا د خپلي ژبي يوه خاطره! ❖
- 29 فکر: ❖
- 29 د خان محاکمه: ❖
- 29 گل خبره: ❖
- 30 د يوه عالم تحليل: ❖
- 30 خان له شره خلاصول: ❖
- 30 اخلاقي کنايه: ❖
- 30 زنگ وهلي ذهن: ❖
- 30 غلط انتخاب: ❖
- 30 دري ډوله عمل: ❖
- 31 محبت: ❖
- 31 دايمان ريښي: ❖
- 31 نيکمرغه ژوند: ❖

- 31 جنت او دوزخ: ❖
- 32 هدف: ❖
- 32 گل خبره: ❖
- 32 طلايي خبره: ❖
- 32 د مور خدمت: ❖
- 32 وتعز من تشأ: ❖
- 32 پام: ❖
- 33 د فکر خبره: ❖
- 33 گل خبره: ❖
- 33 انگيزه: ❖
- 33 قيمتي خبره: ❖
- 33 خبرداري: ❖
- 33 د استغفار گټي: ❖
- 33 حسن بصری وايي: ❖
- 33 خپل عمل د لاري مل: ❖
- 34 فکر: ❖
- 34 د دروغو بدبوي: ❖
- 34 د خوښی په اړه: ❖
- 34 خبر اوسه: ❖
- 34 حکايت: ❖
- 34 غوښتنه: ❖
- 34 دعا: ❖
- 35 راز: ❖
- 35 خیرکتيا: ❖
- 35 عاجزي: ❖
- 35 غير مسلم عرب وايي: ❖
- 35 يو شاعر وايي: ❖
- 35 يو بزرگ وايي: ❖
- 35 د يوي سكي دوه مخه: ❖
- 35 د بيغمي راز: ❖
- 36 د ژوند لنډيز: ❖
- 36 تقوا: ❖
- 36 حکايت: ❖

- 36 بي باوره ژوند: ❖
- 36 ملغلره: ❖
- 36 حجاب: ❖
- 36 چلند: ❖
- 36 دوستي: ❖
- 37 انگيزه: ❖
- 37 د_قبر_اواز!! ❖
- 37 مسلمانن_ميرمني: ❖
- 37 رسول الله ﷺ فرمائي: ❖
- 37 مرگ: ❖
- 37 امام شافعي (رح) فرمايي: ❖
- 37 إمامُ ابنُ القَيِّمِ وايي: ❖
- 38 د_مرگ طلب مه كوي: ❖
- 38 بيله بلني د هيجا ميلمستيا ته مه خي: ❖
- 38 قال الله تعالى: ❖
- 38 هخونه: ❖
- 38 نوموركي غني: ❖
- 39 عدالت: ❖
- 39 ملغلري: ❖
- 39 قال الله تعالى ❖
- 39 هخونه ❖
- 39 حكايت: ❖
- 39 چاپلوسي كول! ❖
- 40 ژمي: ❖
- 40 گناه: ❖
- 40 فضيل بن عياض -رحمة الله- وايي: ❖
- 40 ستانه زيات مهربانه ده: ❖
- 40 عزت: ❖
- 40 له مرگ ويره: ❖
- 40 د حقيقت اظهار: ❖
- 41 الهي غيرگون: ❖
- 41 د دنيا مثال: ❖
- 41 د خلکو انحراف: ❖

- 41 اعتدال بری ده: ❖
- 41 انسانان: ❖
- 41 گلخبره: ❖
- 41 د زره سوخیدل: ❖
- 41 اثر: ❖
- 41 رسول الله ﷺ فرمایي: ❖
- 42 عمر ثاني: ❖
- 42 قيمتي خبره: ❖
- 42 اول خان بيا جهان: ❖
- 42 غوره انسان څوک دی؟ ❖
- 42 رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي: ❖
- 43 رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي: ❖
- 43 بهتر څوک دي؟ ❖
- 43 تر سخت تعقيب لاندې يو: ❖
- 43 له بهتانه ډډه: ❖
- 43 حساب وکره: ❖
- 43 حقيقي ملگری: ❖
- 43 دا په ياد ولری! ❖
- 44 ملغلره: ❖
- 44 حضرت علی بن ابي طالب رضي الله عنه فرمايلي دي: ❖
- 44 دنيا: ❖
- 44 درى کلمات: ❖
- 44 پر الله انتقاد: ❖
- 45 د گناه کيفيت: ❖
- 45 عقلمند: ❖
- 45 د لمانځه کيفيت: ❖
- 45 موسکا: ❖
- 45 ملغلري: ❖
- 45 د عبادت خوند: ❖
- 46 ابن سنا بلخی: ❖
- 46 گوره يي نامرده: ❖
- 46 له تروشو خور شربت جور کره: ❖
- 46 پريشاني له کومه راخی؟ ❖

- 46..... رسول الله ﷺ فرمايي* ❖
- 46..... په واک کې نه لرل: ❖
- 46..... د غټي بيزو عدالت: ❖
- 47..... ابن القيم رحمه الله: ❖
- 47..... بي ارزښته افتخار : ❖
- 47..... دعا غوښتنه: ❖
- 47..... د قرآنکريم زده کړه : ❖
- 47..... القرني وايي: ❖
- 48..... د جهالت قيمت: ❖
- 48..... مرغلره: ❖
- 48..... وخت او دولت: ❖
- 49..... يوه عالم څه ښه ويلي: ❖
- 49..... د دنيا لپاره د چا عزت مکوه! ❖
- 49..... خدای ته شا گرځول : ❖
- 49..... د متقيانو پنځه اخلاق: - ❖
- 49..... د فتنو نړۍ: ❖
- 50..... امام ذهبي رحمه الله: ❖
- 50..... ژباړه: ❖
- 50..... مالک بن دينار رحمه الله : ❖
- 50..... علي الطنطاوي رحمه الله وايي: ❖
- 50..... د يو مسلمان ورور اړتيا پوره کول: ❖
- 50..... *توبه* ❖
- 51..... پيغمبر ﷺ وفرمايل: ❖
- 51..... د مؤمن او فاجر توپير: ❖
- 51..... هغه نسبي ښه شيان چي انسان ورڅخه بد وړي: ❖
- 51..... هغه څوک چي ملگرتيا بايد ورسره ونکړي: ❖
- 52..... بي عمله دعاء: ❖
- 52..... پر مسلمان باندي د ناحقه خبري سزا: ❖
- 52..... د هر مسلمان بايد دغسي عقیده وي: ❖
- 52..... *امام شافعي رضی الله عنه فرمايي:*
- 52..... *امام زهري رحمه الله فرمايي:*
- 52..... *ابن القيم - رحمه الله تعالى - *

❖ واوړه:

يو بزرگ ويلي دي، چې ماته د واوړي له خرڅونكي څخه سخت عبرت حاصل شو، هغه به خلکو ته نغري وهلي، اي خلکو! په ما باندې رحم وكړئ، له ما سره داسې سرمايه موجوده ده، چې هره لمحې لږه - لږه ختميزي، همدا ډول زموږ حالت هم دی، چې هره لمحې مو د عمر لږه - لږه حصه د واوړي په څېر ختميزي او ويلي كيږي، مخکې لدې چې عمر مو د واوړي په څير ويلي شي فكر وكړئ! مخکې لدې چې مشغول شي، د فراغت وخت غنيمت وگڼه!، زندگي مخکې له مرگ څخه غنيمت وگڼه او کار کول شروع کړه! (تحفة المدارس ص ۱۴۹ ج ۲)

❖ محمد يوسف:

د حضرت مولانا محمد يوسف صاحب رحمه الله په حالاتو کې ليکل شوي، چې د هغه له ډيرې کم عمری څخه له علم سره شوق وو، د عامو هلکانو په څېر له خپلو مسؤليتونو او فرائضو څخه غافل نه وو، په لوبو کولو يې خپل وخت نه ضايع کاوه، کله چې يې په فقه او حديث کې شروع وکړه؛ نو هغه مبارک به په علم کې په پوره توگه مشغول وو، د ورځې هيڅ کومه حصه داسې نه ده پرې تيره شوي، چې دی پکې خالي ناست وي او په لاس کې دې کوم کتاب نه وي ورسره، هغه به هيڅ کله هغه څه نه خوښول، چې په تعليم کې به ورته خلل جوړېده.

❖ ابن حجر:

له حافظ ابن حجر عسقلاني رحمه الله سره د وخت زيات قدر وو، ده به خپل وخت ډېر ښه مدریت کاوه، هيچ وخت به خالي نه کيښاست، ضرور به يې درې کارونه کول، يا به يې مطالعه کوله، يا به يې تصنيف او تالیف کاوه او يا به په عبادت کې مصروفه وو.

وايي کله به چې د تصنيف او تالیف په کار کې مشغول وو او په منځ کې به يې د قلم نوکه خرابه شوه؛ نو تر څو چې هغه جوړه کړي او يو دوه دقيقې وقفه وکړي، هغه وخت به يې نه ضايع کاوه او پر ژبه به يې د الله تعالی ذکر جاري وو، ويل به يې چې د قلم د نوکې د سمولو وخت بايد ضايع نشي. (بستان المحدثين)

❖ اخيره زمانه به څنگه پېژنو؟

عرب کوچي وپوښتل شو چې "اخيره زمانه" به څنگه پېژنو! هغه ورته وويل چې "حق خبره" کوونکی د خپلې خبرې پيښې پرېکوي او "باطل خبره" کوونکی پخپله باطله خبره پيښې اخلي؛ دا اخيره زمانه ده!

ځيني حکماء فرمايي: له بادشاه سره چې کله د علم مرسته نه وي؛ نو دا بيا راتلونکی ذلت دی او کله چې له علم سره د عقل حمايت نه وي؛ نو دا بيا په ښکاره ډول ضلالت دی.

همدا شان فرمايي: هر کله چې الله پاک خلکو ته د خیر اراده وکړي؛ نو بادشاهان يې پوهان وگرځوي او باشاهان يې په علماوو کې وټاکي، ځيني حکماء فرمايي: د بادشاهانو لپاره علم عصمت دی؛ ځکه چې دوی له ظلم څخه راگرځوي، د حلم په طرف يې کشوي، د ضرر څخه يې منع کوي او په رعيت باندې د رحم طرف ته يې را بولي.

❖ ريننتوني ملگري نشته:

مالک ابن دینار وایي: نن ورځ هیچاته هم کوم داسی ریننتونی ملگری نه دی ورپاتی، چي د اخرت په کارونو کي یي ملا ور وتړي؛ بلکي دوی داسي دي، چي د سړي زړه ور خرابوي/ فاسد کوي. [طبقات الکبری: ۱ / ۳۲]

❖ د حالاتو کنترول:

عباسی خلیفه مأمون الرشید د خلکو حالاتو معلومولو سره خورا زیاته مینه لرله، یواځي بغداد ښار کي د خلکو د حالاتو معلومولو لپاره یي په رسمي توگه اولس سوه (1700) بوډی ښځي ټاکلي وې او هغوی ته یي دنده ورکړې وه چي څوک د مسلمانانو کورنیو ته د فساد او شر ارادي لري هغوی معلوم کړي.

❖ ماښامنی حدیث!

کله چي معاویه رضي الله عنه امیر وو، حضرت عائشي رضي عنها ته یي لیک ولیږه، پکي لیکلي یي وو، ماته یو وصیت ولیکه، خو داسي چي ډېر اوږد نه وي، حضرت عائشي رضي الله عنها ورته ولیکل:

سلام عليك اما بعد: ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اوریدلي دي، څوک چي د خلکو په خفگان کي د الله تعالی رضا ولټوي؛ نو الله تعالی یي د خلکو لخوا څخه ساتنه کوي، مگر څوک چي د خلکو د رضا په خاطر الله تعالی خفه کوي، الله تعالی به یي همدغو خلکو ته وسپاري، والسلام عليك

(ترمذي ج ۲ ص ۶۷) حدیث نمبر ۲۳۷۳

❖ زموږ اسلاف:

زموږ اسلاف داسي وو، چي دوی به خپل ټول ژوند، پیسي او وخت د علم په تعقیب کي مصرفول!

امام محمد بن الحسن الشیباني ته له خپل پلار څخه دېرش زره درهم په میراث کي پاتي وو، چي له هغوی څخه یي شاوخوا پنځلس زره درهم په نحوه او شعر باندې او پنځلس زره نور هغه یي په حدیث او فقه باندې مصرف کړل!

هغه په دغه درهمو باندې نه کور جوړ کړ، نه یي باغ ورباندې واخیست او نه یي ورباندې تجارت وکړ!.

✓ شیخ عبدالقادر جیلاني رحمه الله فرمایي:

د خلکو مدحه او ستاینه مو نفسونه درته چاغوي او اخلاص مو له منځه وړي، نفس چي هر څومره چاغیږي، ستاسو او د الله تعالی تر منځ فاصله ډیریري.

(فتح الرباني. ص ۵۶)

✓ عطاء الخراساني رضي الله عنه فرمایي:

کله چې یو بنده په کومه ځمکه باندې یواځې د الله تعالی لپاره سجده ولگوي؛ نو دغه ځمکه د قیامت په ورځ د دغه بنده لپاره گواهي ورکوي او کله چې دا کس مړ شي؛ نو په غم کې یې دا ځمکه ژاړي. [الدر المنثور ۷/۴۱۳]

✓ ابن رجب فرمائي

بي له شکه چې زړونه د تقوا او فجور بنسټ ده کله چې زړه پاک او تقوا داره وي نو اندامونه پاکي او صفایي بنسکاره کوي او هر کله چې زړونه خراب شي په اندامونو خرابي بنسکاره کوي (جامع العلوم والحکم)

✓ عبدالله ابن احمد بن حنبل وايي

پلار ته مي وويلي نصيحت راته وکړه ويل يي هميشه د خير اراده کوه تر هغو به په خير کې يي تر څو چې د خير نيت لري. مناقب الامام احمد

✓ وهب بن منبه فرمائي

دنیا او اخيرت داسي دي لکه د يوه سړي دوه ميرمني که يوه رضا کوي هغه بله يي خفه کيږي

✓ انس بن مالک "رضي الله عنه" وايي چې

رسول اکرم ﷺ وفرمايل!

تر هغه وخته چې د لمانځه په انتظار کې ناست ياست، د لمانځه اجر در رسپيري.

``رواه البخاري (۶۰۰)``

✓ ابن القيم رحمه الله وايي:

تجربو ثابتې کړي، څوک چې په ژوند کې دوکه باز انسان وي، الله ﷻ به يې د ذلت په مرگ مړ کوي.

(إغاثة اللهفان ۱ / ۳۵۸)

✓ رسول الله صلى الله عليه و آله وسلم فرمائي:

" من أشدَّ أمتي لي حباً ، ناسٌ يَكُونُونَ بَعْدِي ، يودُّ أَحَدُهُمْ لَوْ رَأَى ، بِأَهْلِهِ وَمَالِهِ:"

له ما نه وروسته به زما امت کې داسې کسان راشي چې له ما سره به داسې مينه کوي چې خپل اهل او مال به زما د يوې لحظې ديدار لپاره قربانوي. صحيح مسلم: (2832)

✓ رسول الله فرمائي

پلار د جنت منځنۍ دروازه ده اوس ستا خوښه ساتنه يي کوي که يي نه کوي

✓ حضرت شقيق بلخي رحمه الله فرمائي:

هر څوک چې له الله تعالی پرته کوم بل چا ته د مصیبت شکایت وکړي، نو د عبادت خوند به یې په نصیب نه شي. سیر أعلام النبلاء: ۹/۳۱۵

✓ إمام أحمد رحمه الله وایي:

که په یو خوراک کې څلور شرطونه جمع شول، نو دا خوراک پوره او برکتی شو.

۱. په اول کې یې د الله نوم یاد شي

۲. په اخر کې یې د الله حمد او ثناء وویل شي

۳. لاسونه ورباندې ډیر شي (خوراک په گډه وشي)

۴. حلال وي (د حرام مال څخه نه وي) زاد المعاد: ۴ /

✓ په قبر کې یوازې نېک عمل په کار راځي

نبي ﷺ فرمایي:

مؤمن بنده ته به په قبر کې یو بناېسته او خوشبودار ځوان راشي.

د قبر والا به ترې پوښتنه وکړي، چې ته څوک یې؟

هغه بناېسته ځوان به ځواب ورکړي، چې:

((أَنَا عَمَلُكَ الصَّالِحُ)) یعنی زه ستا نېک عمل یم. مسند احمد

❖ یوه عجیبه واقعیه:

یوه ورځ یو نصراني زمونږ د سلفو صالحینو څخه د یوه عالم سره په لاندې ډول سوال جواب وکړ.

نصراني: ایا د اتفاقي پیغمبر اتباع بهتره ده که د اختلافي

عالم: د اتفاقي پیغمبر اتباع بهتره ده.

نصراني: نو تاسو ته په کار دي چې د محمد ﷺ اتباع پریردئ او زمونږ نصرانیت ته راوورئ، ځکه چې عیسی علیه السلام زمونږ او ستاسو په منځ کې اتفاقي پیغمبر دی او محمد ﷺ اختلافي دی ځکه چې مونږ یې نه منو.

عالم: محمد ﷺ هم اتفاقي پیغمبر دی خو که تاسو د خپل کتاب (انجیل) متابعت وکړئ، افسوس چې تاسو خپل کتاب هم نه منئ. اضواء البیان ج ۲ ص ۹۶

✓ کله چې د ډوډۍ قیمت د انسان له مزدورۍ لوړ وي، درې شیان ارزانه شي؛

د بنځي عزت، د نارینه غیرت او د انسان وینه. (علي کرم الله وجهه)

✓ له امام احمد بن حنبل رحمه الله څخه پوښتنه وشوه، چې صيب زړونه په څه شي نر مېري؟

نو ويې فرمايل، چې:

د حلالو په خوړلو. حلية الاولياء: ۲/۱۸۲

✓ رسول الله ﷺ فرمائي:

که هر څوک دا خوبه گڼي چې په سختيو او تکليفونو کې يې دعاء قبوله سي، نو په هوسايي او استراحت کې دى زياتي دعاگانې وکړي. (سنن الترمذي)

❖ مغلغره:

لمونځ بايد داسي آداء کړل سي چې ځان پرې خلاص کړو، نه داسي چې ځان ترې خلاص کړو!!!

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

❖ مغلغره:

انسان بايد دومره ستر وي چې خپله غلطي ومني

اودومره زېرک اووسي چې له هرې غلطي نه سبق واخلي.

او دومره قوي اووسي چې هغه اصلاح کړي

❖ ملغلري:

هغه راز چې ده دښمن څخه يې پټ ساتي، دوست ته يې هم مه ښکاره کوي ځکه کېدای سي، چې دا دوست مو يو وخت دښمن سي. (لقمان حکيم صاحب

✓ که ژوند دوه ورځې شي يوه ورځ ادب زده کړه په بله ورځ په ادب ژوند وکړه نيوتن

✓ بده ژبه او سپک الفاظ کارول خپله ويونکي ته زيان او تاوان رسوي ژباړه

✓ نړۍ يې هم مني چې د بشر په تاريخ کې؛ تر ټولو بهترينه انسان؛ رسول الله (ﷺ) دى. يار

محبت

✓ يو بل مه ازاروي په خداى قسم پيښمانه به شئ

✓ د يوه ځوان په قبر ليکلي وه

څه چې زه وايم، هغه تاسي نه وايست او څه ډول چې زه فکر کوم، هغه ډول تاسي فکر نکوي؛

څه ډول چې زه خپل کارونه سم پر مخ وړلى شم، تاسي يې نشي وړلى، نو تاسي، تاسي ياست او

زه، زه يم. پريږدئ، چې هر څوک خپله لار ووهي.

✓ انسانان د ځمکي يوازيني موجودات دى، چې باور لري، چې خداى شته!

همدارنگه يوازيني موجودات دى، چې کارونه يې ددې گواهي ورکوي، چې خداى نشته.

✓ بيکاره ده هغه کور چې د قرانکريم تلاوت پکې نه کيږي
✓ امام مجاهد دا دغه ايات (ولا تسرفو) په تفسير کې ليکلي

که يو څوک د الله په اطاعت کې د ابو قبيس په اندازه سره زر خيرات کړي اسراف کوونکی نده
مگر د الله په نافرمانې کې يو درهم خرچه کړي بيشکه له اسراف کوونکو څخه ده

✓ رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

[و من يعصي الأمير فقد عصاني]

ژباړه: څوک چې له خپل أمير څخه سرغړونه وکړي په تحقيق سره هغه له ما څخه سرغړونه
وکړه. [متفق عليه]

❖ د کتاب په څير مه جوړيږه:

راغب الاصفهانی فرمايي د واعظ لپاره لازمه ده چې اول ځانته واعظ وکړي وروسته نورو ته
لومړی خپله لار وگورئ وروسته نورو ته

لومړی ځان ته هدايت وکړئ وروسته نورو ته هدايت وکړئ نه داسې چې له ځانه کتاب جوړ
کړي نور درڅخه گټه واخلي خو ځانته هيڅ گټه ونشي رسولی

له ځانه پول مه جوړوه چې نور درباندي واوري خپله جهنم ته ولويږي

✓ ابن قطيبه دا دي ايات (ونبلوكم بالشر والخير فتنه) په تفسير کې فرمايي

مور به تاسو په شر سره وازمويو تر څو ستاسو صبر معلوم کړو او تاسو به په خير سره
وازمایو تر څو معلومه کړو تاسو څومره شکرگزار یاست.

✓ ابن حزم الاندلسي فرمايي :

نيکبخته انسان هغه ده چې ځان په فضايلو او اطاعاتو بنایسته کړي او ځان له بدو کارو لري
وساتي

✓ امام احمد بن حنبل به ويل:

ای الله دا دي امت هغه خلک چې په حق باندي ندي دوی گمان کوي چې په حقه دي دوی حق ته
راوگرځوه تر څو له اهل حق څخه شي

✓ عمر بن عبدالعزيز فرمايي:

څوک چې په دنيا کې له چا سره د نرمي معامله وکړي الله تعالی به په قيامت کې د نرمي معامله
ورسره وکړي

❖ د حجاج خیرکتیا:

حجاج بن یوسف یو ځل یو قلف شوی صندوق راوړ کوم چې ده ته له کسری څخه غنیمت شوی وه ده د قلف د ماتولو امر وکړ کله چې قلف مات کړ نو ویني چې په منځ کې بل صندوق ده حجاج وویل له م دا صندوق څوک اخلي؟

ملگرو یې بولی شروع کړه تر دې چې پنځه زره دینارو ته یې ورساوه کله چې حجاج دا خرڅ کړ نو ده وویل پرته له دې چې پدې کې د عجمو کوم حماقت وي بل څه نشته اخیستونکي ته یې وویل دا خلاص کړه وگوره څه پکې دي هغه دا ده په مخکې صندوق خلاص کړ په هغه کې یوه پرچه وه پرې لیکل شوي وه

که څوک غواړي خپله بریږه اوږده کړي نو هغه دي بسکته پریردي

✓ امام سخاوي فرمایي:

تر ټولو زیات مبارک او بهتر، په دنیا او اخیرت کې تر ټولو گټور عمل په رسول الله درود ویل دي

✓ ابن رجب فرمایي:

هغه استغفار چې په پوره توگه د بښني موجب گرځي هغه دی چې گنا ورسره مل نه وي الله تعالی د داسې خلکو صفات بیانوي او د بښني وعده کوي

✓ ځینې عارفین وايي:

زموږ استغفار هم زیات استغفار ته اړتیا لري

✓ زید بن اسلم فرمایي:

کله چې یو مومن شخص ته مرگ راځي نو یو ملایکه راشي ورته ووايي له کوم څه سره چې مخ کیدونکی یې مه ویریره په خپله دنیا او اهل مه غمجن کیره او زه په جنت سره زیری درکوم نو دا شخص په داسې حال کې ومري چې د جنت زیری پرې شوی وي

✓ امام بغوي فرمایي :

تقدیر غالب ده او پایله پټه ده نو ځکه خو نه بښايي سړی په خپل ظاهر دوکه شي له همدې امله په دین د ټینگښت او بڼې خاتمي لپاره دعا روا شوي ده

✓ حسن بصري فرمایي:

کله چې د قیامت په ورځ امتونه د رب العلمین مخته راشي نو دوی ته به اواز وکړی شي هغه څوک دي پورته شي چې په الله یې د اجر بدله پاتي ده نو پدې حالت کې به هیڅوک پورته نشي مگر هغه به پورته شي چې په دنیا کې عفوہ کړي ده.

❖ مسکين :

ابن جوزي فرمايي په پوره معنا مسکين هغه څوک ده چې عمر يې پداسي علم کي ضايعه شي چې عمل يې نه وي ورباندې نو دا کس به هيڅکله د دنيا خوند او د اخيرت خير ونه ويني دی به پداسي حال کي را وړاندې شي چې ډير به ناتوانه وي سره له دې چې په ده به قوي حجت موجود وي.

❖ د رسول الله ﷺ د څلورو يارانو، څلور خبرې:

① حضرت ابوبکر الصديق (رض)

د هغه شخص سره ملگرتيا وکړه چې نيکي وکړي او هېره يې کړي.

② حضرت عمر الفاروق (رض)

مرگ په ياد ولره، خو د مرگ هيله مه کوه.

③ حضرت عثمان (رض)

د آخرت اول منزل قبر ده، که چيري هلته بريالی شوي؛ نورې مرحلي درته آسانه کيږي.

④ حضرت علي (رض)

تل رښتيا وايه څو د قسم خوړلو اړتيا پېښه نشي.

❖ *بهلول دانا رحمه الله يوه عجيبه قيصه!*

يو سړي مسجد جوړ کړ بهلول دانا رحمه الله ترې وپوښتل: دا مسجد دې درب درضا لپاره جوړ کړي که نه دخان مشهورتيا لپاره؟

سړي وويل: طبعا دامې دخپل رب دراضي کولو لپاره جوړ کړي

*بهلول غوښتل چې دسړي *اخلاص امتحان کړي*

نيمه شپه راغلي او پر يوه ديوال يې وليکل دا مسجد بهلول جوړ کړي

پر سبا چې خلک جماعت ته راتلل پر ديوال به يې چې خط لوسته نو ويل به يې څه دخير انسان ده رب دې ورته اجر ونه ورکړي يعني دعاوې به يې کولي ورته

هغه شخص په غوسه شو او ويې ويل بهلول درواغ وايي داجماعت ما په خپل مال جوړ کړي او تاسي دعاوې بهلول ته کوي

بهلول وخنډل او ويې ويل: ستا معامله دالله جل جلاله سره وه که دخلکو سره؟

که ښه ژوند کول غواړي:

له دريو خبرو تير شه؛ خلکو ويل خلک وايي له خلکو مي واوريدل

❖ لقمان حکيم وايي:

که له چا سره محبت نشي کولی نو نفرت هم مه ترې کوه

د هر شي صدقه وي، او د عقل صدقه دا ده چې د جاهل خبره برداشت کړي...!!

❖ امام ابوحنيفه څخه چا پوښتنه وکړه که يو څوک په وياله کې لمبيري مخ يې بايد قبلې ته وي که بل طرف؟ امام صاحب ورته وويل مخ يې بايد د کاليو طرف ته وي چې څوک يې ونه تبنتوي

❖ افغانان څنگه اصلاح کړو؟

امام سيوطي رحمه الله ليکلي دي: جراح بن عبدالله د مسلمانانو امير عمر بن عبدالعزيز رحمه الله ته يو ليک واستوه:

«د مسلمانانو اميره! د خراسان خلک په خبره نه پوهيږي، يوازي په توره او دُره باندي اصلاح کيږي بس. که تاسو اجازه راکوئ، توري ته به لاس کړم او هغوی به لاري ته سم کړم.»

عمر بن عبدالعزيز ورته وليکل:

«ستا خط مي ترلاسه کړ. دا چې د خراسان خلک يوازي په توره، دُره [او ديکتاتورۍ] اصلاح کيږي درواغ ده. عدالت او حق کولی شي دوی اصلاح کړي. ته د دوی ترمنځ عدالت عام کړه. والسلام.» [تاريخ الخلفاء،

❖ خيانت:

يوه سړي د خيبر په غزوه کې له بيت المال څخه غلا کړې وه. کله چې وفات شو، رسول «صلی الله عليه وسلم» وويل:

د جنازي لمونځ پرې مه کوئ؛ ستاسو ملگري د الله تعالی په لاره کې خيانت کړی دی.

(الکبائر. الذهبي: لومړی ټوک، ۹۴ مخ.)

❖ په دنيا کې له هر څه گټه واخله، خو د کمزوري انسان له بې وسۍ څخه هيڅکله گټه مه اخله.

❖ له علامه طباطبائي څخه يې وپوښتل: دا کوم علت دی، چې لمونځونه مسلمانان کوي او بارانونه په غرب او اروپا وريري؟

علامه طباطبائي دې ايت ته په کتو وويل: [وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ هَغَهُ څه چې د باران د ورېدلو لامل کيږي هغه د (خلکو د حقونو ورکول او ساتل دي). نه د خدای د حقوقو پرځای کول.

دغه حقوق په غرب او اروپا کې ډير ښه مراعت کيږي، خو په اسلامي هيوادونو کې دا کار کمزوری دی.

خدای پاک په خپله ويلي، زه له خپل حق څخه تيريرم، خو د بنده له حق څخه نه تيريرم.

❖ د ژوند شپږ اصول:

له عبادت کولو مخکې باور وکړئ.

له خبرو کولو مخکې غور ونیسئ.

له مصرف کولو مخکې تر لاسه کړئ.

له لیکلو مخکې فکر وکړئ.

له تسلیمېدو مخکې هڅه وکړئ.

له مړینې مخکې ژوند وکړئ.

❖ خدای پاک ملایکو ته شعور ورکړ، خو شهوت یې ورنکړ. حیواناتو ته یې شهوت ورکړ،

خو شعور یې ورنکړ.

مگر انسان ته یې هم عقل ورکړ او هم شعور.

هغه انسان چې شعور یې پر شهوت غالب شي له ملایکو پورته دی.

او هغه انسان چې شهوت یې پر شعور غالب شي له حیواناتو بتردی.!

❖ انسان درې ډوله مري:

_ د روح مرگ

_ د وجدان مرگ

_ د جسم مرگ

د روح مرگ: یعنی د یو چا په لاس د یوه انسان غرور او وقار ماتیدل.

د وجدان مرگ: یعنی له نورور انسانانو څخه د خپلو شخصي هدفونو لپاره گټه اخیستل، بغیر له کومي پښیمانی څخه.

د جسم مرگ: د زړه او ساه درېدل.

تر ټولو دردناکه مرگ، د روح مرگ دی

تر ټولو ویرونيکی مرگ، د وجدان مرگ دی

او تر ټولو آسانه مرگ د جسم مرگ دی

❖ هغه څوک چې هېڅکله یې غلطې نه ده کړې، نوه پوه شئ چې د یو نوي څه هڅه یې نه

ده کړي.

❖ رسول الله ﷺ فرمایي:

هر چا چې فریب یا دوکه وکړه، هغه له مونږ څخه نه دی. مَنْ عَشَّ فَلَيْسَ مِنَّا (رواه مسلم)

❖ رسول الله ﷺ وفرمايل:

داسي ستر عبادت در وبنيم چي له روژي، لمانخه او زکاته يي درجه لوړه وي؟

اصحابو وويل: ولي نه،

حضرت محمد ﷺ وفرمايل: هغه د مسلمانانو ترمنځ روغه جوړه ده.

❖ غازيان به چي کله غزا ته روانېدل نو ابوالدرداء رضي الله عنه به ورته نصيحت

کولو او ورته ويل به يي: اي خلکو! له غزا وړاندي نيك عمل پکار دي، ځکه چي

تاسي يواځي د خپلو عملونو په تکيه جنگيرئ.

❖ ﴿فَاذْكُرْنِي أَذْكَرَ كُمْ﴾

الله ﷻ فرمايي: ته ما ياد کړه زه به تيايد کړم،

❖ يو صحابي پوښتنه وکړه:

څه وکړم، چي دعاوي مي قبولي شي؟

رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: حرام مه خوره.

❖ قرآن کریم کی بار بار ويل شوی دي:

لَا تَقْنَطُوا

نا امیده کیره مه

لَا تَهِنُوا

کمزوری کیره مه

لَا تَحْزَنُوا

غمجن کیره مه

لَا تَيْأَسُوا

مایوسه کیره مه!

❖ رسول الله ﷺ وفرمايل،

او دغه جمله يي دوه ځله تکرار کړه؛ الله تعالی تاسي ته د بنځو په اړه د خیر توصیه کوي، ځکه

چي بنځي ستاسي ميندي، لوني، او خاله گاني دي. (السلسله الصحيحه ۲۸۷۱)

له عبد الله بن عباس رض څخه روايت دی

چي رسول ﷺ به د سختی په وخت کي (دغه کلمات) ويل:

- لا إله إلا الله العظيم الحليم.

- لا إله إلا الله ربُّ العرشِ العظيمِ.

- لا إله إلا الله ربُّ السماواتِ وربُّ الأرضِ وربُّ العرشِ الكريمِ. "

[رواه مسلم -]

❖ مرغلره:

رسول الله ﷺ فرمائي:

هر كله چي پٽه خوله ياست، نو ساتلي ياست ،

خو كله چي خبري پيل كړي يا به ستا په گټه ليكل كيږي او يا هم ستا په تاوان باندي. (صحيح الترغيب ۲۸۶۶)

❖ ژوند دا نه دی چې څومره شتمن، څومره مشهور، څومره زړه رابنګونکي يې. ژوند همدا دی چې ته څومره اصیل، څومره عاجز او څومره مهربانه يې.
❖ الهي ارشاد:

— هيڅ پيټي اخستونکي به د بل پيټي وانخلي

د انسان لپاره هيڅ نشته مگر هغه چی سعیه [ګوښښ] يې کړی ده. (سورة النجم

❖ انگيزه:

داسي شخصيت جوړ کړه چې :

الله دي لايک کړي ﷻ، نه د الله بنده ...

❖ خدای ﷻ موسی ته وفرمايل:

په هغه ژبه ځان ته دُعا وکړه، چې تر اوسه دي په هغه گناه نه وي کړي.

موسى ع وپوښتل: هغه څنگه؟

خدای ﷻ ورته وفرمايل:

نورو کسانو ته ووايه، چې تا ته دُعا وکړي، ځکه تا د هغوی په ژبه گناهونه نه دي کړي.

❖ مور ته هيڅکله د ناپوهی خطاب مه کوه، ځکه د مور غږر ستا د زدکړي لومړی مدرسه ده!

❖ ښه ډير تاوان وکړئ خو هيڅکله دوکه او فريب مه کوی.

❖ خلک د ډاکټر په خبره حلال پرېږدي خو دالله (ج) په امر حرام نه پرېږدي

❖ چاچي درد پټول زده کړل، هغو په حقيقت کي ژوند کول زده کړل

✓ حضرت یوسف علیه السلام یوی څاه ته وغورځول شو او زندان ته واچول شو ، هغه غلام شو ، له خپل پلار څخه لرې شو مگر:

هغه په څاه کې ونه ویل: خدایه ، ما ووژنه

هغه په غلامۍ کې ونه ویل: خدایه ، ما ووژنه

په زندان کې هغه ونه ویل: خدایه ، ما ووژنه

بلکه ، هغه د مصر د سلطنت په تخت کېناست ، د هغه روح د خدای سلطنت ته هیله درلوده او ویې ویل:

تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِنِّي بِالصَّلْحِينَ. [سورة يوسف: ۱۰۱]

ژباړت: زما خاتمه پر اسلام باندې وگرځوه او په پای کېني ما له صالحانو سره یو ځای کړه.

❖ **شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله:**

هرڅه زکات لري چې باید تادیه شي ، او د انسان په وجود کې زکات دا دی چې ډیری بڼې کړنې وکړي ، بد کارونه پرېږدي ، او خلکو سره بڼه وکړي.

❖ د دې جملې پر ځای "دا زما سره ولې پېښیږي؟" پر ځای یې دا جمله: "دا ماته څه درس راکوي؟! " اوس بدل کړئ او وگورئ چې څنگه ستاسو ژوند په معجزه توگه بدلون پیل کوي.

❖ په نړۍ کې دوه شیان شتون لري چې غلې پاتې کيږي!

. د بې وزله خلکو مړینه

. د بډایانو نیمگړتیاوې

❖ **امام ابن قیم رحمه الله فرمایي:**

په سړک ، کور ، ښار کې ، سفر کې او په بیلابیلو ځایونو کې د تلاوت دوام به د قیامت په ورځ د انساني شاهدانو شمیر ډیر کړي.

ځکه چې هر ځای او کور او هر غره او ځمکه به د قیامت په ورځ د ذاکر شخص گټې لپاره شاهدي ورکوي.

❖ تاسو له حقیقت سره مینه نشئ کولی ، مگر تاسو نشئ کولی دا رد کړئ!

❖ **د گناهونو ریښه درې شیان دي:**

تکبر:

دا د شیطان د دې برخلیک لامل شو.

حرص ...

د ادم عليه السلام د جنت څخه د ايستلو لامل شو.

حسد ...

او د ادم يو زوی د خپل ورور د وژلو جرئت وکړ.

له همدې امله ، هرڅوک چې له دې دريو شيانو څخه خوندي وي د ټولو بديو او آفاتو څخه به خوندي وي. ولي هرڅه له لالچ څخه راځي ، او گناهونه له لالچ او اسراف څخه راځي.

زنا ، فحاشي او ظلم هم له حسد څخه راځي.

❖ ژوند کول د جوړولو معنی لري

د غلطيو کولو څخه مه وپريږئ.

دا يوازینی لار ده چې تاسو کولی شئ ژوند زده کړئ ... !!

❖ هرڅوک غواړي الماس شي ،

مگر يو هم تراشلو ته تيار نه دي.

راځئ چې په ياد ولرو چې پرمختگ او غوره والی د درد/تکليف په تېرولو راځي.

❖ يحيی بن معاذ فرمايي:

زه حيران يم هغو ته چې د مال په نقصان غم کوي مگر د خپل عمر په نقصان هيڅ نه غميږي

امام شافعي فرمايي

که چيري علما نه وی نو خامخا به ذنديقان د خطابت په ممبر درېدلي وای

له سفيان ثوري څخه د الله تعالی دا دي قول په اړه وپوښتل شوه(خلق الانسان ضعيف) انسان ضعيف پيدا شوی

د انسان ضعف څه شی ده؟

ده ورته وويل کله کې بنځه د سړي تر څنگ تيريږي نو دی په خپل نفس دومره واک نلري تر څو خپل نظر کابو کړي سره له دې چې هيڅ گټه ورته نه کوي نو ايا له دې ضعيف بل شته؟

❖ ربیع بن أنس وايي: "چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم د اصحابو زيات مصرف به د جمعي په ورځ په عطرو کيده".

❖ دوينو باران:

امام ذهبي پخپل کتاب تاريخ الإسلام کې ليکي: په کال ۵۴۵ هجري کې په يمن باندې د سرو وينو داسې باران وورید، چې ځمکه يې ټوله تکه سره کړه او د خلکو په کاليو کې يې اثرات هم پاتې شو.

[تاریخ الاسلام الذهبی: ۲۶/۲۸]

❖ عبدالله بن مسعود رضی الله عنه فرمایي:

"د قران کریم ساتنه د هغه یادول او د هغه د لیکونو او حروفو خوندي کول نه دي؛ بلکه د قران کریم ساتنه د هغه د پولو "حدودو" جاري کول دي.

❖ اي تاته وایم:

هغه خلک چي ساره يي يوازي له کرکيو ليدلي وي او غربت يي يوازي په کتابو کي لوستی وي هيڅکله د مسکينانو حال نشي درک کولی.

❖ نصيحت:

کله چي کبرجن وويني؛ نو پوه شه، چي لمونځ نه کوي؛ ځکه کله هم په يو کس کي زياتي سجدي او کبر نشي يو ځای کيدای.

❖ خواته مو داسي شيان شتون لري، چي تاسو خفه او سخت انديښمن کوي؛ خو تاسو يي هيڅ د بدلولو وړتيا نلری او ناچاره ياست؟

ځواب لنډ دی! تاسو اړ نه یی چي د دغه شيانو په هکله فکر مند، بوخت او کړاو گاللي شئ؛ بلکه تاسو داسي اختيار او تسليمی ته اړتيا لری، چي يوازي ووايي: لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

او ځان په دې کلک وپوهوئ، چي دا ستونزې او مشکلات يوازي د خدای جل جلاله په قدرت کي دي او د خدای قدرت او ځواک ته دا شيان هيڅ نه دي. او په امن کي شئ!

❖ امام مجاهد رحمه الله وايي؛ ماته مي خپل گران استاد امام شعبي رحمه الله د هغه خره په هکله حديث بيان کړ، چي وروسته له مرگ څخه هم ژوندی وو؛ البته کله چي ما دغه حديث نورو خلکو ته بيان کړ؛ نو د ناستو خلکو څخه يي ځيني د دغه حديث د تحقيق لپاره امام شعبي ته ورغلل او د ياد حديث اړوند يي ور څخه پوښتنه وکړه؛ نو امام شعبي ورته وويل: ما هيڅکله هم دغه حديث نه دی ويلي، بيا دغه ډله خلک بيرته ماته راغلل او د امام شعبي قول يي ماته را نقل کړ، له هغي وروسته بيا زه پخپله له دوی سره امام شعبي ته ور غللم او ترې ومي پوښتل، استاده! ايا دا حديث دې ماته اونه وايه؟ نو هغه راته وويل: زه تاته د حکماؤ حديث وایم او ته لار شي هغه بي عقلو ته ور بيانوي.

❖ په خپلي خوښي دوزخ ته تگ هم له هغه جنت ښه دی چي په زور دې بيایي، ځکه هغه جنت چي په زور ور وستل شوی يي له دوزخ هم بد او بيکاره دی. خوښه او آزادي تر هر څه غوره دي حتا که دوزخ وي.

❖ ژوند زندان نه دی، ژوند سزا نه ده او نه ته بندي يي.

ژوند تحفه او نعمت دی، او هغو خلکو ته ورکړل شوی چي وړتيا يي لري. دا ستا حق دی چي له ژوند خوند واخلي، که دې وانه خيست نو گناه دې کړي. څه ډول چي نړی ته راغلی وي که هماغسي لاری او ژوند دې ځانته آرام او ښايسته نکړ نو ژوند دې نه دي کړی؛ بلکه د ژوند خلاف کار دي کړی.

مخکي له دي چې ژوند له لاسه ورکړي، لږ يې خوښ، ښايسته او په زړه پوري کړه.

❖ الله تعالی په عبادت رسول الله په اطاعت او خلک په خدمت له ځانه راضي او خوشحاله کړی

❖ انگیزه:

له مرگ وروسته ديو انسان ارمان چې قران پاک کي ذکر شوی دی.

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّخَذُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا)

ژباړه: کاش کي! در رسول ﷺ پر لاره تللی وای

❖ له يوه عالم څخه پوښتنه وشوه، چې ژوند په "جبر" دی او که په "اختيار"؟

عالم وويل: نن په اختيار دی خو سبا په جبر دی. مونږ نن ورځ د سبا ورځي مسوول يو. که نن کار ونکړو، هڅه ونکړو او هدف ونه لرو سبا ژوند پر مونږ جبر دی.

❖ حامد اللفاف رحمه الله تعالي چې يو بزرگ دی دی وايي*

الله پاک چې دچا دهلکت اراده وکړي نو په دريو شيانو عذاب ورکوي

* «اول» * اول و دغه کس ته علم ورکړي مگر د علماوو د عمله يي را بند کړي «يعني عمل يي دعالم نوي»

* «دوهم» * ودغه کس ته الله پاک دنیکانو بندگانو صحبت او ملگري ور نصيب کړي؛ مگر دی دنیکانو حقوق نه پيژني

* «دریم» * د عبادت دروازه پر اخلاصه وي يعني عبادتونه پير کوي مگر اخلاص او ښه نيت نلري؛ يعني عبادت کوي او ریا کوي؛ نيت يي خراب وي

❖ دژوند سرچپه کارونه:

يو بزرگ ته چا له خپل تقدير څخه شکایت وکړ، چې يو کار يي هم سره نه نيسي او هر کار ته چې لاس ور اچوي، نو پرې سرچپه کېږي، بزرگ له نوموړي پوښتنه وکړه، چې زوی جانه! کله دی مهر (تپه) ليدلی ده؟

هغه وويل: _____ هو صيب مهر خو مي ليدلی دی، بزرگ وويل: ښه په دي هم پوهېږي، چې په مهر څنگه ليکل شوي وي؟

ځوان وويل: په مهر ليکل سرچپه شوي وي، بزرگ ترې بيا پوښتنه وکړه، چې د مهر دغه ليکل څنگه سيده کېږي؟

ځوان ځواب ورکړ، چې کله مهر په کاغذ ولگېږي، نو الفاظ يي سيده کېږي، بزرگ سمدستي ور غبرگه کړه، چې څنگه د مهر الفاظ په کاغذ باندې په لگېدو سره سيده کېږي، نو همداسې ستا د ژوند ټول سرچپه کارونه هم په ځمکه باندې د تندي په لگېدو سره سيده کېږي. ان شاء الله

❖ **بنکنخل مکوی:**

یو چا خالد ابن ولید (رض) ته وویل: فلانکي تاته بنکنخل وکرل، هغه ورته وویل: خپله عملنامه چي په هر څه دکوي، خوښه يي ده.

یو چا وهب بن منبه (رح) ته وویل: فلانکي تاته بنکنخل وکرل، هغه ویل:

شیطان تر تا غوره قاصد پیدا نه کر؟؟

یوه عالم ته چا وویل: فلانکي تاته بنکنخل وکرل!

عالم وویل: زه هغه سړي په غشي وويستم خو غشي ماته راونه رسيد، تا ولي غشي را اخيستی او ما پرې خوړوی؟

حضرت امام شافعی (رح) ته یو چا وویل: فلانکي بد او رد درته ویل.

امام شافعي (رح) ورته وویل: که ته رښتيا وايي نو چغل خور يي او که درواغ وايي نو فاسق يي.

❖ **پر درو نفرو باندي الله پاک ډير رحمت کوي:**

ژباړه: د ابوسعید خدری رضي الله تعالی عنه څخه روایت دی، چي رسول اکرم صلي الله عليه وسلم و فرمایيل: الله پاک ودر و نفرو ته خاندي - هغه چاته چي د لمانځه لپاره په صف کي دريري - هغه چاته چي د شپي په مينځ کي لمونځ کوي، - د هغه چا لپاره چي جنگ (جهاد) کوي، او زه گمان کوم چي ويل يي د صف شاته.

❖ **امام ندوي رحمه الله فرمايي:**

زه غواړم په روښانه توگه خبري وکړم. لعنت په داسي ژوند کي چي صداقت او حقيقت هيڅ معنی نلري.

نن ورځ، هرڅوک د خپلي گټي په اړه فکر کوي او دوي د رښتيا يا دروغ ويلو څخه ويره نلري. نړی به هيڅکله د داسي خلکو سره اصلاح نشي. د دوي د ژوند قيمت به پای ته ورسيري.

❖ له منفي افکارو ځان وساتئ، حتی د دوي تر ټولو له کوچنيو هم. ځکه کوچني سوري کولی شي تر ټولو لويه کښتۍ ډوبه کړي ...!

❖ چي الله ج وي، نو د هرې معجزې امکان شته، چي ستاسي ژوند جوړ کړي.

❖ له ابو هريره (رضي الله عنه) څخه روایت دی، وايي چي رسول الله ﷺ وفرمايل: څوک دی چي له ما څخه دغه څو کلمات قبول کړي او بيا په هغه سره عمل وکړي او هغه چاته يي وښايي چي، په هغه سره عمل کوي؛ نو ما ورته وویل چي، زه تيار يم؛ پيغمبر عليه السلام زه له لاس څخه ونيولم او بيا يي پنځه کلمات راته وشمېرل او ويي فرمايل:*

* ۱- د محارمو څخه ځان وساته، تر ټولو خلکو به ښه عبادت کونکی سي.*

* ۲- او په هغه څه راضي سه چي، الله تعالی تاته درکړي دي؛ نو تر ټولو خلکو به ښه غني سي.*

۳- او دخپل همسايه (گاونډي) سره احسان کوه مؤمن به سي.

۴- او دخلکو لپاره هغه څه خوښ کړه، کوم چې دخان لپاره يې خوښوي مسلمان به سي.

۵- او خندا مه ډېروه، بې شکه ډېره خندا زړه وژني.

(رواه أحمد والترمذي)

❖ د الله ﷻ عادت داسې روان دی چې سختي کله اوج ته ورسيزي له هغه وروسته ستره

بريا راځي. روح المعاني

❖ حضرت علی (رض) فرمایلي دي چې ژوند فقط دوي ورځی دی . يوه ورځ ستا په گټه

او بله يې ستا په زیان ده نو په هغه ورځ چې ستا په گټه ده « غرور » مه کوه او په هغه

ورځ چې ستا په زیان ده « صبر » کوه .

❖ انگیزه:

په ټولي نړۍ کې!

څوک چاته دومره انتظار نه کوي! څومره چې الله ﷻ خپل بنده ته د توبي کولو انتظار کوي

استغفر الله الذي لا اله الا هو الحي القيوم واثوب اليه!

❖ انگیزه:

د دښمن خبرو ته دقيق غور ونيسه داسي حقايق به واورې چې هيڅکله دوستانو نه دي درته ويلي.

❖ د حجاب گټه:

د حجاب په گټه دوه ډوله خلک پوهيږي:

هغه نارينه چې غيرت لري

او هغه زنانې چې عزت لري!

❖ امام حسن بصري رحمه الله عليه وايي:

هر څومره چې له احمق څخه ليرې کيږي، هغومره الله تعالی ته نيردې کيږي.

❖ پند:

په داسې زمانه کې ژوند کوو:

چې خلک په خپلې خواشینی دومره نه خواشيني کېږي.

لکه څومره چې دبل په خوشالی خواشيني کېږي.

❖ د حافظي د قوت له پاره نسخه!

«له درې شيانو سره حافظه زياتېږي: مسواک، روژه او د قرآن تلاوت.»

❖ عبرت:

وايي؛ يو سوريایي سړي د خپل کور په انگر کې يې يو قبر ويستلی و، هره پنجشنبه (جمعرات) به په کې پرېوته، او دا کلمات به يې ځان سره ويل (رَبِّ ارْجِعُونِي، لَعَلِّيْ اَعْمَلُ صَالِحًا)

ربه! ما بېرته (دنیا ته) واپس کړه د دې لپاره چې نېک عمل وکړم.

وايي دې سړي به بېرته خپل ځان مخاطب کړ او ورته وبه يې ويل: څه، پاڅه، دنيا ته مي بېرته واپس کړې، نېک عمل دې وکړه..

سپک به راپاڅېده، او په نېک عمل به يې شروع وکړه.

(الدنيا مزرعة الآخرة) دنيا د اخرت لپاره کرونده ده.

❖ ژوند:

هغه کتاب دی!.

چې همدا اوس يې په ليکلو بوخت ياست....

داسې کتاب وليکئ چې سبا يې

له لوستلو خوند واخلي...!

❖ لور:

حضرت موسى عليه السلام له الله ج څخه وپوښتل، يا الله کله چې ته پر خپل بنده مهربانه شي نو څه ورته ډالی کوي؟

الله ج ورته وفرمايل، که يې واده کړی وي لور

حضرت موسى (ع) بيا ورته وويل، يا الله که ډېر مهربانه سي نو، الله ج بيا ورته وفرمايل، دوهمه لور هم ورته عطا کوم، حضرت موسى (ع) بيا ورته وفرمايل، يا الله ج که زبنت ډېر مهربانه سي، الله ج ورته وفرمايل، اي موسى زه دريمه لور هم ورته عطا کوم.

الله ج فرمايي، کله چې زه خپل بنده ته زوی عطا کوم

نو ورته وایم، څه د خپل پلار بازو جوړه سه، او چې لور عطا کوم، نو زما دي په خپله خدايي قسم وي چې زه د هغې د پلار بازو خپله جوړېږم.

❖ رسول الله ﷺ فرماني:

الله تعالی ﷻ د څلورو کسانو سره بغض کوی؛

- په خرڅولو کی قسم اخستونکی،

- کبرجن فقیر،

- زور زناکار،

ظالم مشر.

(السلسله الصحيحه ٣٤٣)

❖ خبره:

ډاکټر وويل..

د انسانانو لپاره بڼه درمل مينه ده.

يو چا وپوښتل...!

که يې کار ونه کړ؟

ډاکټر وويل اندازه يې زياته کړه...!

❖ اي انسانه:

له يخ څخه يې پوښتنه وکړه ولي دومره سور يې؟

يخ وويل: زه خو اول هم اوبه يم او اخر هم اوبه يم؛

نو گرمي سره زما څه کار؟

خو ته اي انسانه

اول هم خاوره وې او اخر به هم خاوره يې؛

نو دومره غرور دې څه لپاره...؟!؟

❖ خبره:

د توضيحاتو سره خپل وخت مه ضايع کوئ، خلک يوازې هغه څه اوري چې اورېدل يې غواړي.

❖ تجربه:

_که وځاندي نړۍ به در سره وځاندي ، که وژاړې يوازې به پاته شي.

❖ خبره:

د يوه کلتور له منځه وړلو لپاره مهمه نده چې کتابونه وسوزوي بلکې داسې کار وکړه چې کتاب ونه لولي

❖ بي هدفه ژوند:

ځيني کسان له خپل ژوند څخه لاس په سر او پېښمانه دي، خو مرگ ته هم تيار نه دي،

دا هغه کسان دي چې بي هدفه ژوند تېره وي.

❖ پنځه عادتونه همدا اوس پریردی:

د ټولو راضي ساتل

له تغیره ویره درلودل

په تیر مهال کې اوسیدل

ځانته په کمه سترگه کتل

له حده ډیر فکر کول

❖ په ژوند کې مې لویه تیروتنه دا وه :

فکر مې کاوه که په چا کار ونه لرم هغو به هم په ما کار ونه لري

خو داسې نده پوهیږي تر ټولو ډیر زیان هغه چا راوړسولو چې هیڅ کار مې نه ورسره لرلو

❖ انگیزه:

که د یوې ار ایشگاه د کارکوونکي تنخوا د بنسټونکي څخه زیاته وي، دا په دې مانا نه ده چې په درس کې پیسې نشته! بلکې دا په دې مانا ده چې خلک د خپلو پوچ مغزو په پرتله په خپله بدرنگه بڼه ډېر شرمیږي!!!

❖ د ماراډونا د خپلې ژبې یوه خاطره!

واتیکان ته مې سفر وکړ، پاپ کور دیوالونه مې ولیدل چې له سرو زرو جوړ شوي دي، پاپ وویل چې له غریبانو سره مرسته وکړه، ترڅو غریبي ختمه شی ځان سره مې وویل چې لعنتي لار شه دیوالونه دې خرڅ کړه.

ټول له سرو زرو جوړ دي

❖ فکر:

ژوند ټول شکایت، گیلې ، غم او خپگان هم ندی

زنده گي يعني د مهربان خدای په دربار کې

د شکر ویستنې په زرهاوو دلیلونه

❖ د ځان محاکمه:

هر کله چې ویده کیدی نو لومړی خپل ځان په خپله محاکمه کړه. چې نن ورځ دی کوم کارونه بڼه او کوم بد کړی ،په بدو له سره بیا فکر وکړه چې داسې نه سبا بیا هماغه بد کار وکړی او داخل دی قاضی محاکمه کړی

❖ گل خبره:

خپل خواهشات او غوښتنې کمې کړئ، تر څو آرام او آزاد ژوند وکړئ!

❖ د یوه عالم تحلیل:

جوهان گیت دوه سوه کاله مخکې ویلي مور ټول به ژر یا وروسته حتما اسلام قبلوو ځکه دا حقیقي دین ده که ماته څوک مسلمان ووايي نه خفه کیرم زه دا صحیح خبره منم

❖ ځان له شره خلاصول:

که هر څومره مقنع دلایل او غاښ ماتونکی ځواب ولري احمق پوهولی نشي او جاهل قانع کولی نشي نو سلام ورته وکړه تري څه

❖ اخلاقي کنایه:

یوه عارف ویلي غرور وویل امکان نه لري تجربی ویل گوره خطرناک دی عقل ویل بی گټي ده مگر زړه وویل مه ډاریرئ امتحان خو بی کړئ

❖ زنگ وهلی ذهن:

مور انسانان یو غلطي کوو خو تر ټولو غلظه غلطي مو داده چې له خپلي غلطي خبر نه یو تر دي لا غټه غلطي مو دا ده چې په خپله غلطي ټینگ ولاړ یو دا نو د ذهن زنگ ده الله دي دا ډول خلک چې اکثریت دي اصلاح کړي

❖ غلط انتخاب:

کله چې د مور د فشار احساس کوو نو د قرانکریم د اوریدو پر ځای موسقي اورو څنگه به فشار کم شي

❖ درې ډوله عمل:

درې ډوله اعمال دي چې د اجر یې څه حد نشته ځکه ډیر ستر دي او الله تعالی به یې خپله ورکوي، پوهیرئ هغه درې اعمال کوم دي؛ راځئ ویي لولو! لومړی: خلکو ته عفو او بخښنه کول:

اجر یې حد نلري، ځکه دلیل پري د الله تعالی د کلام دا قول دی؛ { فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ }.

ژباړه: چا چې عفو او صلحه وکړه اجر یې پر الله تعالی دی.

دوهم: صبر کول: صبر کولو پاداشت او اجر نهایت زیات او بی حساب دی، ځکه الله تعالی فرمایي:

(إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ).

ژباړه: صبر کونکو مومنانو ته پراخه او بی حساب اجر شته..

دریم: روژه: چې اجر یې لایتناهي دی ځکه حدیث شریف کي راځي چې د آدم اولادې ټول اعمال خپل دي خو یوازي روژه ده چې زمالره ده او اجر یې زه ورکوم

(كل عمل ابن آدم له إلا الصوم فإنه لي وأنا أجزي به)

او د اخرت په سخته ورځ به آواز كونكى آواز وكړي چې چيرې دي هغه خلك چې اجر يې پر الله تعالى دى؟

نو صبر كونكي، روژه نيونكي او خلكو ته بخښنه كونكي به را مخته شي.

❖ محبت:

د ملگرو ملتونو د ودانۍ په دروازه يوه لوحه راځړول شوې چې د نړيوال شاعر سعدى شيرازي دا قطعه چې په انگليسي ژباړل شوې ليكلي ده:

(زه چې كله دخپل محبوب دروازي ته ورسيدم نو ماته يې وويل څوك يې؟ ما ورته وويل زه يم

هغه بيا وويل د محبت په معنا نه يې پوهيدلى چې تا زما او د ځان تر منځ توپير وكړ

ما وويل چې يو كال پس راغلم ستا دروازه مي په عاجزي ټك ټك كړه ته وايي څوك يې زه وایم گوره د ننه هم ته يې د باندې هم ته يې چيرته چې گورم هلته ته يې

هغه وويل اوس د محبت په قدر او قيمت پوهيدم دننه راځه

❖ دايمان ريښي:

شيخ الاسلام ابن تيميه نه كور درلوده نه مال نه منصب د بن اميه د جماعت تر څنگ يې خښينه كوټه درلوده په هغې كې اوسيده په يوه گوله ږوډۍ كړى ورځ تيروله يوازې دوه جوړه جامي يې درلودې اكثره وخت به په جماعت كې ويده كيده

دى وايي زما جنت زما په سينه كې ده زما وژل زما لپاره شهادت بندي كول مي خلوت جلا وطني راته سياحت ده

دغه ټولي خبري د ايمان پر مټ كولي په زړه كې د ايمان د بوټي ريښې كلكى وي

❖ نيكمرغه ژوند:

امام احمد بن حنبل نيكمرغه ژوند درلوده سره له دې چې په خپل لاس گنډل شوې او پيوند شوې جامي به يې اغوستلي درې خښيني كوتي يې درلودې چې په هغه كې استوگنه كوله د زيتون له ټيلو سره به يې وچه ږوډۍ خوړله يو جوړ څپلى يې ولس كاله وکارولې اكثره وخت به روژه وه خو بيا هم دومره مېړنى وه چې په يوه حدوث پسې به يې نړۍ گز وگام كوله.

❖ جنت او دوزخ:

يوې نړيوالي ورځپاڼي يو وخت راپور ور كړ چې د فرانسې لومړي وزير ځان وژنه وكړه لامل يې م دا بنودل شوى وه چې په ډيرو ورځپاڼو كې پري نيوكي شوي وې چې ده يې د زغم تاب نه لرلو او څنگه به يې لرلى واى له دې خوار سره خو نه ايمان وه نه د زړه سكون نو ځكه يې ځان وواژه كه دى مومن واى شريعت ورسره واى نو شريعت به ورته لارښوونه كړي واى چې ترجمه (دا دوى په حركتو مه ځوربېره او ما دا دوى په دسيسو زړه تنگى كېره الايه)

❖ هدف:

د چا نهايي هدف چې له الله پرته بل څه وي نو گټه به يې پر تاوان خوښي به يې په غم او نیکمرغي به يې په بدمرغي اوږي

❖ گل خبره:

مغروه ته واک، نادیده ته امکانات، ښځي ته صلاحیت او کشر ته اختیار مه ورکوی.

❖ طلايي خبره:

د هغه شي د بدلولو هڅه مه کوی چې لا تر اوسه چليري اوکار کوي

❖ د مور خدمت:

حاجيان له کعبې طوافونه کوي، له خپل رب څخه د بڅښني دعاوي غواړي، لمر هم تېز او گڼه گڼه هم زیاته ده...

يوه يمني خپله مور په شا کړې ده، سترې ستومانه او خولي پرې ور ماتي دي، د ده عمر خورلي مور له ناستي ولاړې وتلي ده او زوی يې پرې د کعبې طوافونه کوي. زوی يې د خپلي مور خدمت خپله دنده گڼله او باد ويې هم گڼي، ځکه دا همدغه مور وه چې خپل زوی يې نهه مياشتي په نس کې و گرځاوه او بيا يې شاوخوا درې کاله په غيږه کې وپاله او د خپل زوی په روزلو کې يې ډيرې تنگسي، بې خوبی او نورې گڼې ستونزې تېرې کړې.

ابن عمر رضی الله عنهما د کعبې تر څنگ ولاړ دی، دغه يمني سړي پرې سلام وکړ او له سلام وروسته يې وار له واره وويل: ما خپله مور په شا کړې ده او د کعبې طواف پرې کوم، ايا په دغه کار سره ما د خپلي مور حق ادا کړ؟

ابن عمر رضی الله عنهما ورته وويل: زما دې په هغه ذات قسم وي چې زما روح او تن يې په لاس کې دی، تا په دغه کار سره د خپلي مور د هغو ساگانو د يوې حق هم نه دی ادا کړی چې ستا مور ستا د زېږون پر مهال ايستلي دي، ستا دغه ټوله ستړيا او سختي ستا د زېږون پر مهال ستا د مور د يوې اخيستل شوي سا سره برابره نه ده.

❖ وتعز من تشأ:

هغه کسان چې باور لري عزت او ذلت د خدای په لاس کې دی، که خدای و غواړي يو څوک له شخصيت خلاص کړي هېڅوک يې مخه نشي نيولای، تاسي بايد باور ولری چې عزت مو د لوی خدای په لاس کې دی او د دې نړۍ شيطانان ستاسي غرور ته صدمه نشي رسولی، صادق اوسئ، پياوړي اوسئ او پرېږدی چې خلک څه وايي هغه دې ووايي.

❖ پام:

خپلي سلقې ته پام وکړئ، له ځان لاس مه اخلئ او کوشش وکړئ چې منظم او پاک و اوسېږئ، ستاسي د باطن پاکي هماغومره مهمه ده لکه د ظاهر چې مهمه ده.

❖ د فکر خبره:

نه بایلونکی نړۍ ته راغلی یې نه ورونکی ته ټاکوونکی راغلی یې ښه ټاکنه وکړه

❖ گل خبره:

پلار مې ویل خلک په دوه ډوله دي بینوونکي او اخیستونکي

اخیستونکي ښه خوراک کوي مگر بینوونکي ښه خوب

❖ انگیزه:

لویدیځ ته لارم اسلام وه مسلمان نه

ختیځ ته راغلم مسلمان وه اسلام نه

❖ قیمتي خبره:

تر هغه وخته واده مه کوه تر څو دي چې باور نه وي چې د واده ټولې اړتیاوې پوره کولی شم

❖ خبرداری:

که لس کاله له کسب او کار څخه بې برخي شي (د نادارۍ له امله) بیا هم علم مه پرېږده که دي

مخ ترې وړاوه له نادارۍ سره به مل شي ځکه چې الله وايي چا که زما له ذکر څخه مخ وړاوه

بیشکه تنگ ژوند به ولري

❖ د استغفار گټې:

جنت ته د ننوتلو سبب ده

د گناهونو بېنلو ذریعه ده

د الله قهر او غضب بندوي

❖ حسن بصری وايي:

له الله تعالی څخه بېننه ډیره غواړئ ان په ناسته ملاسته او ولاړه ځکه تاسو نه پوهیږئ چې الله

کله بېننه درته کوي.

❖ خپل عمل د لاري مل:

ته به ښه وظيفه او مقام لري ښه کورنۍ او قوم به لري ښه نوم او نښان به لري ښه کور به لري

ښه مال او دنيا به لري ،،،

ایا له دغو یو شی هم قبر ته درسره وړي بغیر له عمله

نو مه ناوخته کوه

❖ فکر:

واده کول او ژوند جوړول د بازار په څیر دي که پیسي، اړتیا او هوډ نه لری مه ور ځی

❖ د دروغو بدبوي:

رسول الله فرمایي کله چې څوک دروغ ووايي د رحمت پرینتي یو میل لري ور څخه ځي

❖ د خوښی په اړه:

د انشتاین یو یادښت میلیون ډالره پلورل شوی!

البرت په دې یادښت کې لیکلي: "ارام او ساده ژوند له هغې بریا څخه ډېر خوند لري چې له ډېرې هڅې سره لاس ته راځي"

❖ خبر اوسه:

مور ټول د کتابونو په څیر یو

اکثریت یوازې زمور پوښ ته په کتو اکتفا کوي

اقلیت مو سریزه لولي

ځینې خلک بیا پر مور شوي تنقید (نیوکو) باندې باور لري

او

یوازې دوه یا درې هغه کسان وي، چې زمور له باطن سره آشنا دي....

❖ حکایت:

مولنا جلال الدین بلخي وايي: یوه سړي په لاره کې اغزي وکرل اغزي لوی شول لارویانو ته یې مشکل جوړ کړ د ښار امیر ورته پیغام ولیږه اغزي لري کړه خلک یې په ځور کړي سړي بیغمه ژوند کاوه د امیر وروستی پیغام په دې ډول وه ته به کمزوری شوی یې او اغزي به له لري کولو وتلي وي ستا عمر د کمزوري مرحلې ته داخل شوی او ستا اغزي په اساني نه ورکیري نو ښه داده چې له کمزوري وړاندې دغه وباسي

مولانا یې په تفسیر کې وایي بد عمل او کړنې هم داسي دي

❖ غوښتنه:

* د اوداسه وخت کې ځوان اوسه! په نشاط او بیداري سره اودس کوه.

* د لمانځه پر مهال بوډا * اوسه! په توجه، عاجزي او ارام سره لمونځ کوه.

* د دعا پر مهال ماشوم اوسه! په اصرار، ټینگار * او ژړا له الله تعالی غواړه.

❖ دعا:

په سجده کې خبرې ځمکې ته کیږي،

خو اور بدل کيڙي په اسمانونو کي!

❖ راز:

"کله چي د چا سره اړيکه ختمه شي، نو د هغه د راز ساتل ستا دنده ده" راز ي بايد افشا نکړي.

❖ خيږکتيا:

د امام ابوحنيفه په وخت کي د يوې بڼځي غبرگولي ماشومان پيدا شول چي شاگاني يي سره نښتي وي له پيدايښت سره متصل يو مړ شوه او بل ژوندي وه کوفي امامانو فتوه ورکړه چي ژوندي ماشوم دي هم ورسره خښ شي مگر امام صاحب ورته وويل نه داسي وکړئ چي دومره ځاي ژور کړئ چي مړ ماشوم تر نښتي ځاي پکي پټ شي او ژوندي ماشوم ته د خاورو په سر شيدي ور کړئ تر هغه وخته چي مړ ماشوم خاوري شي په لږ وخت کي ماشوم خاوري شو او دا بل ماشوم وژ غورل شو بيا هغه ماشوم ته خلکو د امام صاحب ازاد شوي غلام ويل.

❖ عاجزي:

امام حسن وايي يوه ورځ حضرت عمر د جمعي خطبه لوستله ما يي د څادر پيوندونه شمارل چي تر دوولسو زيات پيوندونه ورته لگول شوي وه

❖ غير مسلم عرب وايي:

يو مسکين سړی وه چي په مدينه کي به يي د وني سيوري ته ارام کاوه له لوري به کړيده مگر شپږ غتي امپراتوري يي راچپه کړي دا ستر شخصيت حضرت عمر فاروق وه .

❖ يو شاعر وايي:

کله چي د زماني مصيبتونو راگير کړم د خلاصي لار مي ورکه کړه نو نيمه شپه راپاڅيدم رب ته په زاريو شوم د هغو له برکته مي هره ورځ روښانه او له خوبنيو ډکه وي.

❖ يو بزرگ وايي:

ما دوه داسي شيان زده کړي چي د ژوند په ټولو ستونزو کي يي اساني رابښلي يو همت ده او بل د وخت پابندي ده.

❖ د يوې سکي دوه مخه:

مرگ يوازي يو ځل راځي نه يي مال مخه نيولی شي نه دولت, نه يي وسله مخه نيولی شي, نه باډي گارډان, نه يي ډاکټر مخه نيولی شي نه دوا, نه مقام او نه يي قوم مخ نيولی شي دا ځکه چي ژوند خو د سکي يو مخ ده بل يي مرگ ده نو همداوس راپورته شه په کړو گناهونو توبه وباسه الله ته پنا يوسه که هوس ده نور دي بس ده

❖ د بيغمي راز:

ايا غواړي چي د نورو له شره ځان وساتي؟ ډيره اسانه او ارزانه طريقه ده نور له خپله شره وساته

❖ د ژوند لنډيز:

زموږ ژوند د دريو اصلونو لنډيز ده:

لومړۍ خنداوي چې محوه کيږي دوهم اوبنکي چې اوچيزي دريم عملونه چې پاتي کيږي

❖ تقوا:

ابو الجويريه وايي ما له ابوحنيفه سره شپږ مياشتي وخت تير ده په دغه وخت کې ده د خوب لپاره ډډه ونه لگوله ټوله شپه به په لمانځه ولاړ وه:

❖ حکايت:

اکبر باچا له بيربل څخه پوښتنه وکړه ايا داسي څه شته چې زه يې کولی شم او خداي پاک يې نشي کولی؟ بيربل ورته وويل هو ته کولی شي ما له خپلي بادشاهي وشري خو خداي پاک مي له خپلي بادشاهي نشي ايستلی ځکه هر چيرته يې حکم چليري

❖ بي باوره ژوند:

حضرت انس(رض) څخه روايت ده چې کله حضرت نوح(ع) ته د مرگ فرېښته راغله ورته يې وويل په پيغمبرانو کې تر ټولو اوږد عمر تاسو ته درکړل شوی وه دنيا مو څنگه وموندله؟

حضرت نوح ورته فرمايي لکه يو څوک چې داسي ځای ته دننه شي چې دوه دروازي لري په يوه ننوزي لږ ځنډ وروسته له بلې راوځي

❖ ملغلره:

رسول الله ﷺ فرمائي:

د کونډو او ايټيمانو سره مرسته کوونکی سړی داسی دی لکه د الله تعالی په لار کې مجاهد، او يا لکه د شپې لمونځ کوونکی او دورځي روژه نيونکی. (صحيح البخاري ۵۳۵۳)

❖ حجاب:

کومي بنځې ته چې خپل عزت گران وي....

هغي ته پرده او حجاب ډير آسانه وي.!

❖ چلند:

څوک چې له حيواناتو سره بده رویه کوی، دا مور ته دا بنایي، چې ددې انسان رویه، له ضعيفو، معلوله او غريبو خلکو سره هم همدا شان ده.

❖ دوستي:

دوستي هرڅوک کوي

ځيني يې پالي

او ځيني يې ازمايي...!

❖ انگیزه:

د لویو انسانانو هنر دادې چې هېڅکله د لارې د سختیو په اړه فکر نکوي بلکه دهغه څه بنسټ او خوند په اړه فکر کوي چې وروسته له مزل نه یې لاس ته راوړي

❖ د قبر اواز!!

ای انسانه ته ماته راتلونکي یې که نن وي که صبا زه دي په طعمه یم زه ستا دي بنو اعمالو امیدونه لرم ته به مې هیر کړي خو زه دي نشم هېره ولی!

❖ مسلمانې میرمنې:

علامه ابن بادیس رحمه الله فرمایلی کور لومړني مدرسه ده

او د نارینه و لپاره د روزني دینداری او جوړښت لومړنی عامل وي؛ او د میندو دینداری، د دین او اخلاقو د ساتني بنسټ دی". منبع: الآثار (۲۰۱/۴)

❖ رسول الله ﷺ فرمائي:

زه هغه چا ته په جنت کی د کور ضمانت ورکوم، چې جگره پریردی که څه هم دغه کس پر حق باندی وی. (صحیح ابوداود ۴۸۰۰)

❖ مرگ:

سليمان بن عبدالملک له ابو حازم رحمه الله څخه پوښتنه وکړه، چې مور ولې مرگ بد گڼو؟ ابو حازم رحمه الله وفرمايل:

ځکه چې تاسو دنيا بڼاپسته کړې او آخرت مو خراب کړی. المجالسة وجواهر العلم: ۲۷۱

❖ امام شافعي (رح) فرمايي:

څوک چې د خاتمي بڼه والی غواړي، په خلکو دي نېک گمان کوي.

❖ إمامُ ابنُ القَيِّمِ وايي:

"دا خيال مه کوه چې گواکي د خير کار کولو ته خپل نفس راکش کړي.

بلکې ته يو داسې بنده يې چې الله سبحانه وتعالى درسره مينه وکړه.

نو د الله سبحانه وتعالى په محبت کي درنه کمی ونه شي چې هېر به دې کړي.

❖ د مرگ طلب مه کوئ:

له حضرت انس رضی الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:

یو دی هم له تاسي څخه د مرض در سپډو (او یا بل کوم مشکل په سبب د) مرگ طلب نه کوي که چیرې حتماً دا کار کوي نو داسې دي ووايي چې : ای الله ج !! که چیرې ژوند زما لپاره بهتر وي ژوندی مي ولره ، او که مرگ زما په مورد کې بهتر وي نو وفات مي کړه))
(متفق عليه))

❖ بېله بلني د هیچا میلستیا ته مه ځئ:

ژباړه: عبدالله ابن عمر فرمایي: رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چا ته چې د میلستیا بلنه ورکړل سي خو دی يې قبوله نکړي نو یقیناً ده د الله او د هغه د رسول نافرمانی وکړه او څوک چې بېله بلني ولاړ سي نو دی پداسي حال کي ورغی چې غل دی او پداسي حال ووتی چې غاصب دی.

یعني کوم مسلمان چې سړي ته د میلستیا دعوت ورکړي دعوت يې باید ومنل سي او د هیچا میلستیا ته دي انسان بېله دعوته او بلني نه ځي، څوک چې بېله بلني ولاړ سي هغه چې کور ته داخلېږي داسي وي لکه د غلا لپاره چې ورځي او د ږوږی خوړلو وروسته چې وځي داسي مثال لري لکه بېله اجازي او په زوره يې چې د مسلمان څخه ږوږی خوړلي وي چې په دواړو صورتونو کي دی گناهکار بلل کيږي.

نو که غواړی غله او غاصبان ونه شمېرل سی بېله بلني د هیچا کور ته مځی او د کوربه بېله اجازي د چا سره طفيلي هم مځی او مه هم بل څوک د ځانه بیايست!

❖ قال الله تعالى:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ) [التوبة: ١١٩]

ژباړه: ای مومنانو! له الله تعالی څخه و وېرېږئ، او له رییستنو خلگو سره اوسېږئ.

❖ هڅونه:

سیندونه په شا نه ځي ، لکه د سیند غوندي واوسی تېر هېر کړئ او راتلونکي ته وگورئ .

❖ نومورکی غني:

سعد بن ابی وقاص (رض) خپله بنځه بچي گډي او وزی له ځان سره واخیستل او له بناره ووتلو یوه دښته کي استوگن شو یعنی له دنیوي ستونزو او اندیښنو څخه يې کډه وکړه بله ورځ يې له بناره یو زوی ورغی او ورته يې وویل پلاره ته دلته ناست يې او هلته د شتمنیو په ویش خلک سره نیښتي دي نو سعد ورته وویلي زه ستا له شره الله ته پناه ور وړم او ما له رسول الله اوریدلي چې الله داسي کس خوښوي چې نوم ورکی غني او پرهیز گار وي.

❖ عدالت:

اسلام يواځې دا لمونځ کول ندي بلکې د خلکو حقونو په چارو کې ميانه روي د خلکو سره ښه چلند کولو کې دی حتا که کافر او مسلمان ترمنځ شخړه هم اوسي بايد دواړو ته په يو نظر وکتل شي

او فيصله بايد صحي او سمه وشي ولو که د کافر په گټه هم وي

❖ ملغري:

له چا سره چې دې محبت وي،

تر ممکنه حد يې په نيمگړتياوو سترگې پټوي،

خکه چې پوره يوازي الله ﷻ دی...!

❖ قال الله تعالى

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

له هرې سختي وروسته آساني ده.... □

❖ هڅونه

که غواړئ چې ژوند مو ښکلی شي

د ځينو درد ته سکون

او ښکته دسمال

او زخم ته ملهم شئ .

❖ حکايت:

باچا يو بزرگ سړی زنداني کړ د شپې يې خوب وليده چې هغه بي گنا ده نو سم د لاسه يې ازاد کړ او ورته يې وويل هر څه چې غواړي وغواړه؟

بزرگ ورته وويلي کله چې دا رب ولرم چې په نيمه شپه تا وينس کړي تر څو ما ازاد کړي نو دا به لويه نامردي وي چې له بل چا حاجت وغواړم.

❖ چاپلوسي کول!

چاپلوسي چې په عربي کې ورته (التملق) وايي ، چاپلوسي د حد نه زياته نرمي ، لطف ، يو چا ته بي حده عاجزي او خضوع کولو ته وايي ، يعنې د يو چا په صفت کولو ، احترام کولو ، نرمي کولو کې افراط ته چاپلوسي وايي، چې په شريعت کې ورنه منع راغلي ده.

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي :

ليس من خلق المؤمن التملق.

چاپلوسي کول د مؤمن له اخلاقو نه ده.

❖ ژمی:

کله چې به ژمی راغی، نو مشهور تابعي حضرت عبید بن عمیر رحمه الله به وفرمایل:

ای اهل القرآن! (علماء او حافظانو!) د لمانخه (تهجدو) لپاره درته شپي اوردې شوي او د روژې لپاره درته ورځې لندې شوي. نو پس دا ژمی یو غنیمت او فرصت وگڼئ. [ابن أبي شيبة في المصنف ۹۸۳۶

❖ گناه:

کله چې یو څوک پرگناه باندي ووينئ نو هغه ته بنیرا او بد رد ورته مه وایاست

بلکې الله ته دعاء وکړئ چې یاد کس ته مغفرت وکړي. (التوبة لابن أبي الدنيا)

❖ فضيل بن عياض -رحمة الله- وايي:

«که یو عمل د خلکو له پاره پرېږدو؛ دا ریا ده او که یې د خلکو له پاره ترسره کړو؛ دا شرک شو، اخلاص دا دی چې له دواړو دې الله وساتي.» (بستان العارفين: ۴۷)

❖ ستا نه زیات مهربانه ده:

د ژوند وروستی شپې یې وې، مرگ ته یې څه نه وو پاتې، مور یې ورته کتل او د اوبنکو مرغلرې یې له سترگو بهولې.

ځوان زوی یې - چې په سرطان اخته و - مور ته مخ ور واړوه:

- مورې، که زما د اعمالو محاسبه ستا په لاس کې وای؛ څه دې راسره کول؟

- رحم مې درباندي کاوه او بښلی به مې وې

-بڼه، بیا خو تشویش مه کوه، زه داسې ذات ته ور روان یم، چې له تانه هم مهربان دی.

❖ عزت:

د هر سړي عزت په خپل لاس کې ده نو که هر سړی خپل خواهشات او ضروریات کابو کړي نو همیشه به ارام خوشحاله او عزتمن وي.

❖ له مرگ ویره:

له مرگ نه ویریرم که څوک راته ووايي نن مري نو زه به ووايم د خدای رضا مې قبوله ده خو خدای دي نکړي چې څوک راته ووايي ستا له لاسه د یو چا ژوند تریخ ده.

❖ د حقیقت اظهار:

که زه د حقیقت په اظهار کې زیان ووينم پروا نشته خو چې حقیقت زما په چوپوالي کې زیان ونه ويني

❖ الهی غبرگون:

شیخ سعدی (رح) وایي ما په ژوند کې له ډیر تلاش سره بیا هم دوه شیان پیدا نکړل یو هغه چې د الله په نوم یې صدقه ورکړي وي خو غریب شوی وي بل هغه چې ظلم یې کړی وي مگر د الله له نیولو څخه خلاص شوی وي.

❖ د دنیا مثال:

دنیا یو پل غوندي ده هیڅ هوښیار سری په هغه کور نه جوړوي خو مور لگیا یو له پاسه پرې جنت جوړوو

❖ د خلکو انحراف:

د فتنو په دي نړۍ کې به کله یوازې یې؟

که دي تریخ حقیقت ووايه، که صادق وي، که دي غیبت منع کاوه که دوه مخی نه وي که دي دروغ نه ویل که دي د فاسق صفت نه کاوه نو پوه شه چې بی وسه او بی کسه یې

❖ اعتدال بری ده:

مولانا جلال الدین بلخي څخه یې وپوښتل زهر څه ته وایي؟ هغه وویل هر هغه شی چې زموږ تر اړتیا اضافه شي زهر دي هغه که خواره وي یا قدرت یا مال او دولت یا لوږه یا حرص یا مینه او نفرت.

❖ انسانان:

انسانان په دوه ډوله دي یو په تیاره کې وینس بل په رڼا کې ویده.

❖ گلخبره:

که په ژوند کې هر څه کیږي

مهرباني د غوصي مینه د کرکي او بیننه د غچ په خای وټاکئ

❖ د زړه سوخیدل:

په خراسان کې له یوه نیک سړي نه څو اشرافی چا پټي کړې هغه په ژړا لاس پوري کړ فضیل بن عیاض ورته وویل ولي ژارې؟ ژارم په دي چې د قیامت په ورځ به الله تعالی ما او دغه غل سره یو خای کړي نو په هغه مي زړه دردیږي

❖ اثر:

که په چا نصیحت اثر نه کوي پوه دي شي چې زړه یې له ایمانه خالي دي

❖ رسول الله ﷺ فرمایي:

شیطان الله جل جلاله ته وایي:

ستا په بزرگی مي قسم،

چې تر څو دي د بنده په تن کې روح وي،

زه به يې بي لارې کومه!

الله تعالی ﷺ يې په خواب فرمايي:

پر خپل عزت او لويي مي قسم،

چې تر څو مي بنده گان له ما د بخښني غوښتنه کوي،

زه به يې بخښمه!!!

❖ عمر ثاني:

چې کله د أمير المؤمنین عمر بن عبدالعزیز رحمه الله د رحلت خبر رومي پاچا ته واورول سو نو د هغه په سترگو کې اوبنګي ډنډ شوي او وئې ويل: "نن هغه انسان مړ شو چې په عدل کې ئې بل مثال نشو موندلی."

❖ قيمتي خبره:

د هېچا غيبت مکوه! بنايي له گناه يې خبر يې خو له توبې يې خبر نه يې.

❖ اول خان بيا جهان:

: له انس بن مالک څخه: چې رسول الله ﷺ وويل: د معراج په شپه په يوه داسې قوم را تېرېدل چې شونډان به يې د اور په غچي/قيچي سره پرې کېدل

ما وويل: دا څوک دي؟

دوئ وويل: چې داستا دأمت هغه خطيبان / واعضان دي چې دنيا کې به يې نور خلگ په نيکۍ امرکول، خو خپل نفسونه به يې هېرول. مسند امام احمد

❖ غوره انسان څوک دی؟

له عيسى عليه السلام څخه پوښتنه وشوه ويل:

"په انسانانو کې څوک غوره دی؟"

عيسى عليه السلام دوه موته خاوره را واخيستلې او ويې ويل: له دې (خاورو) څخه کومه يوه بهتره ده؟

وروسته يې خاوره سره گډه کرل بيا يې سره بېله کرل او ويې ويل:

انسانان ټول له خاورو څخه دي او عزتمند له دوی څخه د الله په نزد تقواداره د دوی دی."

❖ رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي:

د خلکو څخه ډېر غوره هغه څوک دي چې اوږد ژوند ولري او نېک عمل کوي.

(صحيح الجامع ۳۲۹۷)

❖ رسول اکرم ﷺ فرمایلی دي:

د الله ﷻ په نزد غوره ملگری هغه دی چې د خپلو ملگرو لپاره غوره وي او د الله ﷻ په نزد غوره گاونډي هغه دی چې د خپل گاونډي لپاره غوره وي. (الأدب المفرد ۸۴)

❖ بهتر څوک دي؟

له حضرت ابو سعید خُدري رضي الله تعالى عنه څخه روایت دی چې د نبی اکرم ﷺ څخه پوښتنه وشوه چې په بنده گانو کې تر ټولو بهتر څوک دی او د قیامت په ورځ د الله رب العزت په نزد څوک تر ټولو د زیاتي درجي خاوند دی؟

نبی کریم ﷺ وویل: چې ډېر ذکر کوونکي نارینه او ډېرې ذکر کوونکي ښځې.

❖ تر سخت تعقیب لاندې یو:

کله چې د گناه ارتکاب کوي نو درې خبرې حتما یاد ولره الله دي ویني، ملايکي يي ليکي او مړينه دي څاري نو تر څومر سخت تعقیب لاندې یو خو بیا هم؟

❖ له بهتانه ډډه:

وايي یوه سړي ملهبن بن ابی ته بد رد وویل خو ده یې په مقابل کې هیڅ ونه ویل یو چا ورته وویلي ولي دي جواب ور نکړ؟

ملهبن وویل دا ده بدې او عیبونه را معلوم ندي او دا هم نه خوښوم چې د هغه څه په هکله بهتان پرې ووايم چې په ده کې نشته

❖ حساب وکړه:

له دې مخکې چې حساب در سره وشي ، د ځان سره خپله حساب وکړه .

❖ حقیقي ملگری:

په زهر الرياض کې راغلي چې موسی علیه السلام یو خور ملگری درلود، یو ورځ یې ملگری ترې غوښتنه وکړه چې له خدای تعالی نه وغواړه چې خپل ځان راته په حقه توگه وپېژني. نو موسی علیه السلام له خدای ج ته دا غوښتنه مطرح کړه، خدای ج هم قبوله کړه او ورته یې وویل چې دواړه یو د وحشي حیواناتو غره ته لاړ شئ. کله چې غره ته ورسیدل موسی علیه السلام ترې پناه کړی شو. د موسی ع ملگری وویل: ای خدایه! ما خپل ملگری ورک کړ. خدای ج موسی ع ته وویل: که څوک غواړي ما وپېژني، نو مخلوق خپل حقیقي ملگری نه بولي.

❖ دا په یاد ولرئ!

ونې د مني په موسم کې خپلې ټولې پانې له لاسه ورکوي:

تر څو د پسرلي په موسم کې له هغې نه زرغونې پانې وغوروي!

ژوند پراونه لري؛

کله ترڅه او کله هم خواره :

په دې هيله د خوښيو عمر مو اوږ او د ستونزو عمر مو لکه د مني رژيدونکي ژيري پاني واوسي؛

❖ ملغره:

که تاسې دومره گناوي وکړئ چې تر آسمانه ورسيري او بيا توبه وکړئ الله ﷻ به مو توبه قبوله کړي.

❖ حضرت علي بن ابي طالب رضي الله عنه فرمايلي دي:

د هغه کس لپاره تعجب دی چې نجات ورسره وي خو دئ برباد سي!

چا ورته وويل: نجات څه شي دی؟ هغه وويل: الاستغفار “د الله څخه د بخښني غوښتنه کول

❖ دنيا:

حسن بصري وايي دنيا سپکه وگنئ قسم په خدای تر هغه به درانده نشئ تر څو مو چې دنيا سپکه نه وي گنلي.

❖ دري کلمات:

له دريو کلماتو ځان وژغوره ! ځکه په دې دريو کلماتو ابليس، فرعون او قارون ازمويل شوي وو.

(زه)

شيطان ته امر وشو چې ادم عليه السلام ته سجده وکړه هغه وويل : (زه له هغه نه غوره يم) .

(زما)

داخبره فرعون کړي وه:(د مصر واک زما په لاس کې ده).

(زما سره)

داخبر قارون کړي وه چې:ما ته دنيا په هغه علم سره راکړل شوي ده چې زه يې لرم .

بلکي همدا خبري په دې ډول وکړه

(زه) گناه گار او خطاکار انسان يم او په دي اعتراف کوم .

(زما) جرمونه او خطاگاني خورا زياتي دي زه ډير بي وسه او لږ ځواکه يم.

خدایه (زما سره) چې څومره د گناهونو پيټي دي هغه ټول راته وبخښه اوزما پټ اوبنکاره ټول گناهونه را وبخښه .

❖ پر الله انتقاد :

لقمان حکيم په عمل بنايسته مگر څيره يي بدرنگي وه يوه ورځ چا ورته وويلي اي لقمانه څومره بدرنگی يي!

لقمان ورته وويل د هر شي خالق الله ده نو ته زما عيب لتوي كه د الله عيب لتوي؟ دا خو الهي فيصله ده چې زه بايد دغسي اووسم نو ستا انتقاد پر ما نده بلکې پر الله ده.

❖ د گناه کیفیت:

که گناه رنگ درلودی نو هیچا به د یوه بل صورت نشوی لیدلی

که گناه بوی درلودی نو هیڅوک به هم له تعفونه یو بل ته نشوی نږدې کیدلی دا هم د خدای رحمت ده چې گناه رنگ او بوی یې پوښلی خو په ستره ورځ به یې د ټولو په مخ کې رسوا کوي نو له گناه څخه وویریره هغه هم د شاهد په مخ کې هغه شاهد چې سبا ستر قاضي ده.

❖ عقلمند:

حضرت سفیان بن عیینه رحمه الله فرمایي:

عقلمند هغه نه دی، چې خیر او شر پېژني، بلکې عقلمند هغه دی، چې خیر وپېژني، نو ور پسي روان شي او چې شر وپېژني، نو ځان ترې منع کړي.

❖ د لمانځه کیفیت:

له حاتم اصم رحمه الله څخه یې د هغه د لمانځه د کیفیت اړوند پوښتنه وکړه ،

هغه وویل : کله چې د لمونځ وخت راشي ، له اودس وروسته چې کوم ځای لمونځ کوم هلته لار شم د لږ وخت لپاره کښېنم څو ټول بدن کی می سکون راشي ، بیا د لمونځ لپاره ودرېرم ، په داسې ډول چې بیت الله د خپلو سترگو په منځ کې تصور کړم.

او پل صراط تر پښو لاندې ، جنت خپل بني طرف ته او جهنم خپل چپ طرف ته

او د مرگ پرېښته خپلې شا ته ولاړه تصور کوم ،

او وایم چې دا مي اخري لمونځ ده ، بیا په خشوع او عاجزی سره لمونځ کوم او وروسته دی منځ کی وایم چې معلومه نه ده لمونځ قبول شو او که نه .

❖ موسکا:

هیڅوک دومر مسکین ندي چې چاته مسکا و نشي کړی او هیڅوک دومره بدای نده چې موسکا ته ضرورت ونه لري

❖ ملغلري:

انس بن مالک رضي الله عنه وايي: مور (صحابه و) باندي د ځمکې پر مخ رسول الله ﷺ له هر چا زیات گران و، هغه به چې راتلی، مور به نه ورته ولاړیدو، ځکه مور پوهیدو چې هغه ته دا کار خوند نه ورکوي

❖ د عبادت خوند:

حضرت بشر بن حارث رحمه الله فرمایي:

تر هغو دعبادت خوند نه شي موندلی،

تر څو چې دخپل ځان او شهواتو ترمنځ کلک او مضبوط دېوال جوړ نه کړي.

❖ ابن سنا بلخي:

له داسي تېر سره مو کار ده چې فکر کوي خدای له دوی پرته هیچا ته لارښوونه نده کړي

❖ گوره يي نامرده:

کومه خبره چې د چا په وړاندې نشي کولی هغه خبره يي تر شا هم مه کوه ځکه دا غيبت ده او که دروغ ورپسي وايي دا تهمت ده نو پوه شه چې الله هر وخت ښه ليدونکی او اوريدونکی ده له هغه خو شرم وکړه.

❖ له تروشو خور شربت جوړ کړه:

امام احمد زندان ته واچول شو ووهل شو د حديثو امام تري جوړ شو
ابن الاثير په خپل کور کې تر نظارت لاندې شو هلته يي جامع الاصول والنهايه وليکه
امام سرخي د څاه تل ته وغورځول شو بېرته د فقهي له شل توکيز کتاب سره راوختلو

❖ پريشاني له کومه راځي؟

ابن القيم - رحمه الله - وفرمايل:

غم، او پريشاني له دوه جھتونو حاصليري:

يو: دنيا ته تمايل او د هغي په نسبت حريص والي.

دوهم: له نيکو اعمالو او طاعت څخه غفلت.

❖ رسول الله ﷺ فرمايي*

”چا چې د جمعي په ورځ سورة الكهف ولوست نو د دواړو جمعو ترمنځ اندازه

رنا به ورپه برخه کړی شي“ .

❖ په واک کې نه لرل:

حضرت مجدد الف ثاني وايي

چا چې نظر په کنترول کې نه وي زړه يي په کنترول کې نه وي د چا چې زړه په کنترول کې نه وي شرمگا يي په کنترول کې نه وي.

❖ د غټي بيزو عدالت:

دوه کوچنی بيزو گاني د ډوډۍ په سر نه سره جوړيدي نو فيصله يي وکړه چې غټه بيزو به عدالت او فيصله وکړي غټي بيزو ته راغلو قضيه يي ورته وړاندې کړه غټي بيزو هم ډوډۍ نيمه کړه د ترازو په دواړو خواو کې يي کينسوده هغه طرف چې درنه وه يوه گوله يي تري

وکره بیا یې په ترازو کې کینووله دا خُل دا بل طرف دروند شو له دغه طرفه یې گوله وکره بیا هغه بل طرف دروند شو بیا یې گوله ترې وکره په دغه ترتیب یې کرار کرار د دواړو بیزوگانو مخکې ډوډۍ وخورله دواړو بیزوگانو یو بل ته وکتل مایوسه د ځنگل پخوا وږي ولارې

❖ ابن القیم رحمه الله:

« له زمزم اوبو نه به مې کاسه ډکه کړه، څو ځله مې ورباندې د فاتحې سوره تلاوت کړه، بیا مې هغه اوبه څښلې؛ نو داسې گټه به یې راته کوله، چې په نورو درملو کې مې دومره فایده نه وه لیدلې.»

❖ بې ارزښته افتخار :

تر ټولو غلط او ناوړه افتخار هغه وی چې یو څوک په داسې شي فخر وکړی چې ده یې په لرلو کې هیڅ رول نه وی ادا کړی لکه څیره ، قد ، رنگ ، سترگی ، قوم ، نژاد ، میراثي شتمني او ډیر نور شيان

نو که میره یې په هغو شيانو فخر وکړه چې تا پخپله گټلې وی لکه تقوا ، انسانیت ، علم ، اخلاق ، دینداري ، مهرباني ، شفقت ، زړه سوئ ، صداقت ، معافول او ډیر نور ارزښتونه

بس یوه پاکه اراده او فیصله غواړي

❖ دعا غوښتنه:

عائشه رضي الله عنها وايي:

یوه ورځ مې رسول الله ﷺ په بڼه طبیعت کې ولیدو،

نو ورته مې وویل: ای د الله رسوله زما لپاره دعاء وخواړه، نو رسول الله ﷺ وفرمایل: " یا رب العالمین ته عائشې ته مخکنې او وروستني، پدې او بشکاره گناهونه معاف کړه". عائشې رضي الله عنها دومره وځانډل چې سر یې د رسول الله ﷺ په غېږ کې ولوېدو، نو رسول الله ﷺ ورته وویل: "ایا خوشحاله شوی؟". هغې وویل: ولې به د رسول الله ﷺ په دعاء نه خوشحالیږم!!!! نو رسول الله ﷺ وفرمایل: "په الله تعالی قسم زه په هر لمانځه کې د خپل امت لپاره دغه دعاء غواړم".

❖ د قران کریم زده کړه :

که د نړۍ ټولې خزاني د خپل اولاد په پښو کې وغورځوي.

دقیامت په ورځ به درنه تښتي خو چې قران ورته زده کړي

په قیامت به دې لټوي تر څو د عزت تاج دې په سر کېږدي...!

❖ القرني وايي:

د عربي نړۍ مشهور عالم دوکتور عائض القرني وايي:

زه درته د خپلي پنځوس کلني مطالعي، تجربې، تدريس او سفرونو وروسته څلور لارښوني کوم:
-مه خفه کیره!
-مه وېرېره!
-مه غوسه کیره!
-مه بد گومانه کیره!

-مه خفه کیره: په تېر مه خفه کېره! د تېر فايل وتره، د هېرې نړۍ ته يې وسپاره او ژوند له نوي سره داسې پيل کړه، لکه همدا نن چې زېږېدلی يې.
-مه وېرېره: د راتلونکي په اړه اندېښنه مه کوه! راتلونکی خپله راځي. هڅه وکړه همدا نن نوښت وکړي، سبا سبا ته پرېږده د سباني ورځې زمه واري الله ﷻ اخيستي، څوک چې درته پرون کافي و، سبا هم درته کافي دی او چا چې په تېر کې و ساتلي، راتلونکي کې دې هم ساتنه کوي.
-مه غوسه کیره: له غوسي او را پارېدو ځان وساته، ځکه دا دې اخلاق او له نورو سره اړیکې خرابوي، غوسه نيکي له منځه وړي، بدې زياتوي او تقريباً د هر شي لامل غوسه ده.
-بد مه گنه: تقدير بد مه گنه او په هغه څه چې الله ﷻ درته ليکلي دي، بلکې په تقدير راضي او قانع اوسه چې تر ټولو نېکمرغه انسان شي. د الله تعالی په وعده ډاډ من او په حکم يې راضي اوسه چې له امن، سکون او اطمینان ډک ژوند وکړي.

❖ د جهالت قيمت:

که فکر کوي چې د زده کړولگښت ډير دی نو بيا وگورئ چې جهالت څومره قيمته تماميږي.

❖ مرغلره:

رسول الله ﷺ فرمايلي دي د چا چې خفگان او غمونه زيات وي، نو دا ذکر دې کوي.

(لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ)

❖ مرغلره:

رسول الله ﷺ فرمايي :

کله چې ماشوم راسته او چپه لاس سره وپېژني نو د لمانځه امر ورته وکړئ

❖ وخت او دولت:

حضرت علي (رض) ويلي دي وخت او دولت دوه داسې شيان دي چې د انسان په اختيار کې ندي وخت مو مجبور کوي دولت مو مغرور کوي

❖ يوه عالم څه بڼه ويلى:

هغو خلکو ته ډير حيران يم چې د هغې دنيا تلاش کوي چې ورځ په ورځ ترې ليرې کيږي او د هغې دنيا څخه غافله ده چې ورځ په ورځ ورنږدې کيږي.

❖ د دنيا لپاره د چا عزت مکوه!

ژباړه: ابوبکر بن عياش وايي: څوک چې د دنيا د خاوند تعظيم وکړي نو ده په دين کې نوى شى پيدا کړ.

يعني د مال په خاطر د يو چا عزت کول داسې گناه لري لکه په دين کې د نوي شې او بدعت پيدا کول چې گناه لري.

❖ خداي ته شا گرځول :

په بنسټونو کې شاگرد له معلم څخه پوښتنه وکړه چې که ته ما ته خداي راوښيي نو عبادت به ئې وکړم او تر څو چې خداي مي ليدلى نه وي عبادت ئې نه کوم.

استاد هم د صنف پاي ته ولاړ او هلته ودرېد او شاگرد ته ئې وويل چې آيا ما وينې ؟

شاگرد ورته وويل چې يا ، نه دي وينم . دا چې شامې ستا خوا ته وي نو طبعاً دي نه سم ليدلای.

استاد هم دده خواته راغى او داسې ئې ورته وويل :

تر څو چې خداي ته دي شا گرځولي وي ، هيڅکله به ئې هم ونه وينې !

❖ د متقيانو پنځه اخلاق: -

ژباړه: سري رحمه الله وايي: د متقيانو پنځه اخلاق دي: پر حلال شکر آداء کوي، د حرام څخه صبر کوي، ددې باک نکوي چې کله مړ کيږي، ددې باک نه کوي چې دنيا چا و خورل او فقر او غنى ده ته يو شان وي.

يعني متقي انسان پر حلال مال باندي شکر آداء کوي ځکه چې حلال مال د الله عظيم نعمت دى، د حرام مال څخه صبر کوي او د پيدا کولو کوښښ يې نه کوي ځکه د حرام مال لپاره کوښښ کول ناروا دى، پدې باندي هيڅ پروا نه کوي چې کله دى مړ کيږي؟ ځکه مرگ حق دى او هر کله راتلاى سي، پدې باندي باک نه کوي چې دنيا چا و خورل؟ ځکه دى خپله د دنيا سره شوق نلري او فقر او غنى هم دده په فکر يو شى وي.

❖ د فتنو نړۍ:

په داسې نړۍ کې ژوند کوو

که دې بڼه واورې پټوي يې...!

که دې بد واورې نشروي يې...!

او که هيڅ وانه وري درپسې جوړوي يې ...!

❖ امام ذهبي رحمه الله:

«لور مقام او ترټولو بڼه مرتبه د هغه چا ده، چې د شپې له خوا ډېر وژاري او د ورځې له خوا يې په شونډو موسکا خپره وي.»

❖ ژباړه:

هغوی چې په سختو شرايطو کې لږ تر لږه مسلمانانو ته اطمینان ورکوي او تل يې تندي ورین وي؛ د دوی هم مرتبه کمه نه ده.

❖ مالک بن دینار رحمه الله :

«کله دې چې زړه سخت/کلک شو، بدني ځواک دې کم او د رزق کموالی دې احساس کړ؛ لامل يې دا دی، چې په غیر مربوطه چارو کې دې خبرې کړي دي. په داسې کارونو دې کار لرلی دی، چې اصلاً تا پورې اړه نه لري.»

❖ علي الطنطاوي رحمه الله وايي:

که چېرې یو سړی یوه ورځپاڼه له اول نه تر اخره ولولي او بیا ترې تاسو وپوښتئ: څه يې پکې لیکلي؟

که هغه ووايي: نه پوهیږم، د پوهیدلو په کیسه کې يې نه وم او نه یم.

نو تاسو به د دې سړي په هکله څه ووايست؟ آیا دا کار به يې بد و نه گڼئ؟

نو بیا ولې هغه څوک بد نه گڼئ چې قرآن ته شپه او ورځ ناست وي له اول نه تر اخره يې تلاوت کړي، نه يې د پوهیدو په کیسه کې وي او نه ورباندې د عمل کولو په کیسه کې؟

دا مصیبت له کومې خوا راغی؟ مسلمانان د خپل قرآن نه ولې محروم شوي؟ حالانکې چې قرآن يې په مخکې پروت دي، لولي يې هم او اوري يې هم .

د یو مسلمان ورور اړتیا پوره کول:

مسعر بن کدام رحمه الله فرمایي:

زه له سفیان الثوري رحمه الله سره روان وم. چې یوه سړي له هغه څخه غوښتنه وکړل.

خو له هغه سره دومره څه نه وه چې سړي ته يې ورکړي وای.

پس سفیان الثوري رحمه الله وژړل.

چا ورته وویل: څه شي وژړولي؟

سفیان الثوري رحمه الله وویل: تر دې به بل ستر مصیبت کوم وي؟!

چې یو څوک تاته د خیر تمه ولري. خو له تا څخه هغه ته کوم خیر ونه رسېږي.

❖ *توبه*

نعمان بن بشیر رضي الله عنه وايي:

کله چې ستاسو کوم يو گناه وکړي، نو پخپل لاس دې ځان د هلاکت کندی ته نه غورځوي،
هغه داسې چې ووايي زما توبه نه قبليري.

داسې نه ده الله تعالی ج خامخا ببڼنه کوي او توبه قبلوي، ځکه الله ببڼونکی او مهربانه دی.

په ابن ابي حاتم کي د حضرت مالک بن دینار رحمه الله قول مروی دی چې دینار ته ځکه دینار وایي چې هغه دین یعنی ایمان هم دی او نار یعنی اور هم دی، مطلب یې دا دی چې که په حق سره دینار واخلې نو دین دی او که یې پر ناحقه واخلې نو نار یعنی د دورخ اور دی. (دین نار)

❖ پیغمبر ﷺ وفرمایل:

په حقیقت کي، زړونه د اوسپني په شان زنگ وهي. صحابه کرامو رضی الله عنه پوښتنه وکړه:

پالیش «پاکوونکی، یې څه شي دي؟

پیغمبر ﷺ ځواب ورکړ:

د مرگ زیات یادول او دقرآنکریم تلاوتول.

❖ د مؤمن او فاجر توپیر:

فضیل رحمه الله فرمایي:

"مؤمن پرده کوونکی او خیر غوښتونکی وي، خو فاجر بي ستره کوونکی او پیغور ویونکی وي".

❖ هغه نسبي ښه شیان چې انسان ورڅخه بد وړي:

ژباړه: د محمود بن لبید څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: دوه شیان دي چې انسان ورڅخه بد وړي: انسان د مرگ څخه بد وړي پداسي حال کي چې تر فتنې مرگ ورته ښه دی او انسان د لږ مال څخه بد وړي پداسي حال کي چې د لږ مال حساب لږ دی.

یعني د انسان د مرگ څخه بد راځي سره ددې چې ځیني وختونه انسان ته مرگ ښه وي لکه د فتنې په وخت کي چې مرگ انسان ته ښه دی او انسان د لږ مال څخه هم بد وړي سره ددې چې په آخرت کي د لږ مال حساب لږ او آسانه دی او د ډېر مال حساب ډېر او سخت دی.

❖ هغه څوک چې ملگرتیا باید ورسره ونکړي:

ژباړه: د سهل بن سعد څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: د هغه چا سره ملگرتیا مکوه چې ستا لپاره په هغه ارزښت باندې باور نلري کوم چې ته دده لپاره باور ورباندې لري.

یعني د هغه چا ملگرتیا مکوه چې تاته ارزښت نه درکوي، پر تا باندې تکبر کوي، ځان تر تا لوړ بولي او تاته په هغه ارزښت باندې قائل نه وي کوم چې ته دده لپاره ورباندې قائل یې.

❖ بي عمله دعاء:

ژباره: وهب بن منبه فرمايي: مثال د هغه چا چي بي عمله دعا کوي داسي دی لکه هغه څوک چي بي کمانه ويشتل کوي. لکه بي کمانه چي ويشتل نه کيږي بي عمله دعا هم تر هيڅ ځايه پوري نسي رسېدلای، لومړی بايد انسان نیک اعمال وکړي وروسته بيا دعا وکړي.

❖ پر مسلمان باندي د ناحقه خبري سزا:

ژباره: د ابوذر رضي الله عنه څخه روايت دی چي رسول الله صلي الله عليه وسلم وفرمايل: څوک چي په مسلمان پوري ناحقه خبره وتړي چي دده عيب په بنسکاره کوي الله تعالی به دی د همدغه کلمي په خاطر د قيامت په ورځ دورځ ته واچوي. نو کوبښښ وکړی چي په هيڅ مسلمان پسي بي ځايه خبري او تبليغات مکوی او د هيڅ مسلمان د معيوب بنسکاره کولو کوبښښ مکوی چي خدای مکره په همدې سبب دورځ ته داخل نسی.

❖ د هر مسلمان بايد دغسي عقیده وي:

ژباره: ابوحازم ته يو چا وويل: ای ابو حازمه ته نه ويني چي نرخونه څومره لوړ تللي؟ ابو حازم ورته ويل: ولي يې غم کوي هغه څوک چي په آرزانی کي يې رزق راکوی په گرانی کي يې هم راکوي.

يعني الله تعالی د رزق ورکولو وعده کړېده لکه په آرزانی کي چي يې رزق راکوی په گرانی او سختی کي يې هم راکوي.

د هر مسلمان بايد دغسي عقیده وي او هيڅ وخت وارخطا نسي خو بيا هم د اسبابو څخه د استفادي له کبله هر څوک بايد د نرخونو د کښته کولو لپاره کوبښښ وکړي.

❖ *امام شافعي رضي الله عنه فرمايي:*

څوک چي دخاتمي بنه والی غواړي، په خلکو دي نېک گمان کوي.

❖ *امام زهري رحمه الله فرمايي:*

که چيري دنړی دتولو بنځو علم را جمع سي، دبي بي عائشي رضي الله عنها علم ته به ونه رسيري.

❖ *ابن القيم - رحمه الله تعالی -*

که د الله ﷻ ستا د دعا دقبليدو اراده نه وای، بيا يې دعا نه درښووله.

قسم په الله ﷻ جنت ته به داخل شي!

عبد الله بن عمر رضي الله عنه يوه سړي ته وويل: مور دي ژوندی ده؟ هغه ورته وويل: هو! ، ابن عمر ورته وويل: «هغي ته خوراک ورکوه، بنايسته او نرمي خبري ورسره کوه، قسم په الله چي خامخا به جنت ته داخل شي»

ماخذونه:

د بیلو اشخاصو له ټیلگرام چینلونو؛ فیسبوک پانو او واټساف گروپونو څخه اخیستل شوی
دي ځیني به یی د مثال په توګه یاد کړم:

عبدالصمد شاکر

استاد واصفي

مولوی نورالدین مظہري

پای

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**